

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
OKURYAZARLIKLARI, ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK
TUTUMLARI VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK
ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Meryem AYLÜ

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

2024

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
OKURYAZARLIKLARI, ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK
TUTUMLARI VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK
ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

(Correlation Between Teacher Candidates Measurement and Assessment Literacy, Attitudes
of Measurement- Assessment and Perceptions of Self-Efficacy for the Teaching Profession)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meryem AYLÜ

Danışman: Doç. Dr. Ceyhun OZAN

Erzurum
Eylül, 2024

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Meryem AYLÜ tarafından hazırlanan “ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME OKURYAZARLIKLARI, TUTUMLARI VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ” başlıklı çalışması .. / .. / 202. tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları Ve Öğretim Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Unvan Ad SOYAD

Üniversite Adı

Aslı ıslak imzalıdır

Danışman: Unvan Ad SOYAD

Üniversite Adı

Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi: Unvan Ad SOYAD

Üniversite Adı

Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Öğretmen Adaylarının Ölçme Ve Değerlendirme Okuryazarlıkları, Tutumları Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

... / ... / 20..

Aslı ıslak imzalıdır

Meryem AYLÜ

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun / ... / tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının tamamlanmasında değerli yönlendirmeleri, sürekli desteği ve bana olan güveni için tez danışmanım Doç. Dr. Ceyhun OZAN’a içtenlikle teşekkür ederim. Tezimde yer alan her bir cümlenin, fikrin sizin desteğiniz ve rehberliğiniz olmadan bu hâli alması mümkün olmazdı.

Tüm eğitim öğretim hayatımda olduğu gibi yüksek lisans eğitimimde de desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan babam Suat AYLU, annem Hatice AYLU ve kardeşim Zeynep AYLU’ya şükranlarımı sunuyorum.

Son olarak sevgileri ile büyüdüğüm rahmetli babaannem Feride AYLU ve dedem Mehmet AYLU’yu rahmet ve özlemle anıyorum. Siz gitseniz de sevginiz, inancınız, her zaman benimle kaldı.

Meryem AYLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
OKURYAZARLIKLARI, ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMeye YÖNELİK
TUTUMLARI VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK ÖZ YETERLİK
ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Meryem AYLU

Eylül 2024, 71 Sayfa

Amaç: Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları ve öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden “ilişkisel tarama” deseni kullanılmıştır. İlişkisel tarama birden fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve dereceyi tanımlamayı amaçlamaktadır.

Bulgular: Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları düşük düzeyde bulunmuştur. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik genel olarak olumlu bir tutuma sahip oldukları gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarının genel olarak yüksek olduğu saptanmıştır. Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumları ile okuryazarlık düzeyleri arasında güçlü ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının ile öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasında güçlü ve pozitif ilişkiler bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme ilgisi, ölçme ve değerlendirmeye yönelik duyuşsal yönelimleri, ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutumları ve genel olarak ölçme ve değerlendirme tutumlarının okuryazarlık düzeylerini önemli ölçüde etkilediği gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını güçlü bir şekilde yordadığı gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumlarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını önemli ölçüde yordadığı gözlemlenmiştir.

Sonuçlar: öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını güçlü bir şekilde yordamakta ve bu alanlardaki tutumları da önemli ölçüde etkilemektedir. Bu bulgular, öğretmen eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme konularına daha fazla odaklanması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı, ölçme ve değerlendirme tutumu, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

CORRELATION BETWEEN TEACHER CANDIDATES ASSESSMENT AND EVALUATION LITERACY, ATTITUDES AND PERCEPTIONS OF SELF- EFFICACY FOR THE TEACHING PROFESSION

Meryem AYLU

September 2024, 71 Pages

Purpose: The purpose of this study is to examine the correlation between teacher candidates' measurement and evaluation literacy, attitudes, and self-efficacy perceptions towards the teaching profession.

Method: In this research, the "relational survey" pattern, one of the quantitative research methods, will be used. Correlational screening aims to identify the relationship and degree between more than one variable.

Findings: The teacher candidates' measurement and evaluation literacy was found to be at a low level. It was observed that the teacher candidates had a generally positive attitude towards measurement and evaluation. It was determined that the teacher candidates' self-efficacy perceptions towards the teaching profession were generally high. A strong and positive significant relationship was found between the teacher candidates' measurement and evaluation attitudes and their literacy levels. There was a positive significant relationship between the teacher candidates' measurement and evaluation literacy and their self-efficacy perceptions towards the teaching profession. There were strong and positive relationships between the teacher candidates' attitudes towards measurement and evaluation and their self-efficacy perceptions towards the teaching profession. It was observed that the teacher candidates' measurement and evaluation interest, affective orientations towards measurement and evaluation, their attitudes towards the measurement and evaluation course and their measurement and evaluation attitudes in general significantly affected their literacy levels. It was observed that the teacher candidates' measurement and evaluation literacy strongly predicted their self-efficacy perceptions towards the teaching profession. It has been observed that teacher candidates' attitudes towards measurement and evaluation significantly predict their self-efficacy perceptions towards the teaching profession.

Conclusions: The measurement and evaluation literacy of teacher candidates strongly predicted their self-efficacy perceptions regarding the teaching profession, and their attitudes in this area also significantly affected their professional self-efficacy. These findings highlight the need for teacher education programs to place greater emphasis on measurement and evaluation topics.

Keywords: measurement and evaluation literacy, measurement and evaluation attitudes, self-efficacy perceptions towards the teaching profession

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	v
TEŞEKKÜR	vi
ÖZ.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	ii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	4
Araştırmanın Sınırı.....	4
Terim ve Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
Ölçme Kavramı	6
Ölçüt Kavramı	7
Değerlendirme Kavramı.....	7
Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlığı	9
Tutum Kavramı	9
Öz Yeterlik Algısı	11
Mesleki Öz Yeterlik Algısı	13
Türkiye’de Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları ile İlgili Yapılan Araştırmalar	14
Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumları ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	20
Türkiye’de Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ile İlgili Yapılan Araştırmalar	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	31
Yöntem	31

Araştırma Yöntemi.....	31
Evren ve Örneklem	31
Veri Toplama Araçları	32
<i>Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri</i>	32
<i>Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanteri</i>	32
<i>Öğretmen Özyeterlik İnancı Ölçeği</i>	33
Süreç.....	34
Verilerin Analizi.....	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	37
Bulgular	37
BEŞİNCİ BÖLÜM	43
Tartışma ve Sonuç	43
Öneriler.....	46
KAYNAKÇA	47
EKLER	55
ÖZ GEÇMİŞ.....	60

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Örneklemin Demografik Özellikleri</i>	15
Tablo 2. <i>Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanteri`nin Cronbach Alfa Katsayıları</i>	17
Tablo 3. <i>Öğretmen Öz Yeterlik İnancı Ölçeği`nin Cronbach Alfa Katsayıları</i>	18
Tablo 4. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıklarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	21
Tablo 5. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	21
Tablo 6. <i>Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algılarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	22
Tablo7. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumları ile Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki</i>	22
Tablo 8. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki</i>	23
Tablo 9. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumlarının ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki</i>	24
Tablo 10. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumlarının Okuryazarlıklarını Yordayıcılığı</i>	25
Tablo 11. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıklarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algılarını Yordayıcılığı</i>	26
Tablo 12. <i>Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıklarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algılarını Yordayıcılığı</i>	27

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Eğitimin insanın doğumundan ölümüne kadar devam etmekte olup kısaca bireyin kendi yaşantısında istenilen yönde davranış değiştirme sürecidir (Özan, 2014). Özan bu tanımında eğitimin yaşantıdaki değişimlerine vurgu yapmaktadır. Yaşantıdaki değişimler informal eğitimle olabileceği gibi formal eğitimle de gerçekleştirilebilir. Formal eğitim okullarda veya kurumlarda bir plan bir program uygulanarak gerçekleştirilen eğitimidir (Demirel & Kaya, 2001). Başarının da belirlenmesi eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme etkinlikleriyle yapılacak gözlemler sayesinde öğrenci davranışlarının hangi düzeyde olduğu, ne tür yetersizliklerin bulunduğu, hatta istenmeyen, olumsuz davranışların olup olmadığının belirlenmesi ile mümkün olmaktadır (Turgut, 1992). Eğitimde ölçme ve değerlendirme sayesinde uygulanan etkinliklerin ne kadar etkili olup olmadığı ortaya konulmaktadır. Bu bakımdan eğitimde ölçme ve değerlendirme oldukça önem arz eden bir konu olarak görülmektedir.

Öğretmen niteliği eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen faktörlerden biri olduğundan ülkelerin eğitimde gelişebilmesi ve insan niteliğinin artırılması açısından oldukça önemlidir (Varış, 1988). Eğitimin niteliğinin artırılması için ölçme ve değerlendirme önem arz etmektedir. Bu noktada ölçme ve değerlendirme okur yazarlığı kavramı karşımıza çıkmaktadır. Stiggins'e (1991) göre ölçme ve değerlendirme okuryazarı bireyler; neyi ölçtüğünü ve niçin ölçtüğünü bilir, öğrenci performansını ve dersin kazanımlarını ölçebilmek için gerekli olan uygun ölçme ve değerlendirme araçları geliştirir/seçer ve öğrenci başarısını ortaya koyacak örnekler sunar. Sorunların farkına varır ve sorunların tekrarlanmaması için önlemler alır.

Ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı, öğretmenlerin öğrenci performansını etkili bir şekilde değerlendirebilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve anlayışa sahip olma durumudur (Popham, 2011). Öğretmenlerin değerlendirme süreçlerine yönelik bilgi eksikliği veya yanlış anlayışları, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının doğru bir şekilde tespit edilememesine yol açabilir ve bu da eğitim süreçlerinin etkinliğini olumsuz yönde etkileyebilir (Brookhart, 2011). Dolayısıyla, öğretmen adaylarının bu konuda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları, öğrencilerin öğrenme çıktılarının iyileştirilmesi açısından büyük önem taşır.

Öğretmenlerin değerlendirme süreçlerine yönelik tutumları, bu süreçleri nasıl yönettiklerini ve bu süreçlerin öğrenciler üzerindeki etkilerini belirler. Tutumlar, bireylerin belirli bir konuya yönelik duygusal ve bilişsel tepkilerini içerir ve bu tepkiler, öğretmenlerin mesleki uygulamalarını şekillendirir (Ajzen, 2005). Pozitif tutumlar, öğretmenlerin değerlendirme süreçlerine daha fazla önem vermelerine ve bu süreçlerin öğrencilerin öğrenmesini destekleyecek şekilde uygulanmasına yol açabilir (McMillan, 2013).

Öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algısı, öğretmenlerin bu mesleği başarıyla yürütebileceklerine dair inançlarını ifade eder (Bandura, 1997). Yüksek öz yeterlik algısına sahip öğretmenler, öğretim süreçlerinde daha etkili olabilir ve öğrencilerin akademik başarısını artırmak için daha fazla çaba gösterebilirler (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy, 2001). Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları, onların mesleki gelişimlerini ve mesleki uygulamalarını doğrudan etkileyen bir faktördür.

Bu araştırma, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, bu süreçlere yönelik tutumları ve öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bu ilişkilerin daha iyi anlaşılması, öğretmen eğitim programlarının geliştirilmesine ve öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerinin artırılmasına yönelik stratejilerin oluşturulmasına katkıda bulunabilir. Alan yazınında, ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı ile öğretmenlerin tutumları ve öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu nedenle, bu çalışma, alana özgün bir katkı sunmaktadır.

Bu bağlamda, araştırmanın bulguları, öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini artırmaya yönelik eğitim programlarının tasarlanmasında ve öğretmenlerin değerlendirme süreçlerine yönelik farkındalıklarını artırmada yönlendirici olabilir. Ayrıca, öğretmenlerin değerlendirme süreçlerini etkin bir şekilde yönetebilmeleri için gerekli olan bilgi ve becerilerin geliştirilmesine yönelik politikaların şekillendirilmesine de ışık tutabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, tutumları ve öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- 1- Öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ne düzeydedir?
- 2- Öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme tutumları ne düzeydedir?
- 3- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları ne düzeydedir?
- 4- Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile ölçme ve değerlendirme tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5- Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 6- Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumları ile öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 7- Öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme tutumları, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını yordamakta mıdır?
- 8- Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını yordamakta mıdır?
- 9- Öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme tutumları, ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarını yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Eğitimde ölçme ve değerlendirmenin, öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olduğu uzun zamandır kabul edilmektedir (Popham, 2011). Bu süreç, yalnızca öğrenci başarısını izlemekle kalmayıp aynı zamanda öğretim yöntemlerinin etkinliğini değerlendirmek için de kritik bir rol oynar (Brookhart, 2011). Eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik her türlü çaba, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusundaki yetkinliklerini geliştirme gereksinimini vurgulamaktadır (Stiggins, 1999). Ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı, öğretmenlerin eğitim süreçlerinde etkili geri bildirim sağlama ve öğrencilerin öğrenme düzeylerini doğru bir şekilde değerlendirme becerilerini kapsar (DeLuca vd., 2016). Ancak bu konuda yapılan araştırmalar, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme süreçleriyle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığını ve yanlış anlamaların yaygın olduğunu göstermektedir (Volante & Fazio, 2007). Bu bağlamda, ölçme ve değerlendirme okuryazarlığını geliştirmek, eğitimde başarıyı yakalamada temel bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları, bu süreçlerin nasıl uygulandığını ve eğitimde ne ölçüde etkili olduklarını belirleyen önemli bir değişkendir (Ajzen, 2005). Pozitif bir tutum, öğretmenlerin bu süreçleri daha etkin kullanmalarına ve öğrencilere daha yapıcı geri bildirim sağlamalarına olanak tanır (Brookhart, 2011). Gül (2011), ölçme ve değerlendirme okuryazarlığının, öğretmenlerin yeterlilikleri ile bu süreçlere yönelik tutumlarının birleşiminden oluştuğunu belirtmektedir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin tutumlarını incelemek, bu sürecin daha bilinçli ve etkin bir şekilde uygulanmasına katkı sağlayacaktır.

Öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algısı da eğitimde başarının önemli belirleyicilerinden biridir (Bandura, 1997). Öz yeterlik algısı yüksek olan öğretmenler, öğretim süreçlerinde daha fazla sorumluluk alır ve öğrencilerinin başarılarını artırmak için daha fazla çaba gösterirler (Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy, 2001). Özellikle öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının yüksek olması, mesleki gelişim süreçlerinde motivasyonlarını artırmakta ve öğretim süreçlerinde karşılaşılabilecekleri zorluklarla başa çıkma becerilerini güçlendirmektedir (Klassen & Chiu, 2010). Bu açıdan, öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının incelenmesi, onların mesleki gelişimlerine yönelik stratejilerin oluşturulmasında önemli bir adımdır.

Araştırmanın önemi, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, bu süreçlere yönelik tutumları ve mesleki öz yeterlik algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymasıdır. Literatürde, bu üç kavramı bir arada ele alan yeterli araştırmanın bulunmaması, çalışmanın özgünlüğünü ve alana yapacağı katkıyı daha da artırmaktadır. Sonuçlar, öğretmen

adaylarının eğitimdeki yetkinliklerini geliştirmek için daha hedefli stratejiler belirlemeye ve eğitim politikalarını şekillendirmeye yönelik önemli bilgiler sağlayacaktır.

Bu araştırma, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarını geliştirmenin yanı sıra mesleki yeterlik algılarını güçlendirmek için kritik bir adım olarak değerlendirilmelidir. Araştırma bulguları, eğitimde kaliteyi artırmak ve öğretmenlerin eğitim sürecindeki etkinliklerini yükseltmek için politikaların geliştirilmesine rehberlik edebilir.

Araştırmanın Sınırı

Araştırmanın, 2023-2024 eğitim öğretim yılı Atatürk Üniversitesinde öğrenim görmekte olan dördüncü sınıf öğretmen adayları araştırmanın sınırını oluşturmaktadır.

Terim ve Tanımlar

Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlığı: Ölçme değerlendirme okuryazarlığı 1991 yılında ilk kez Richard Stiggins tarafından ortaya atılmıştır. Ölçme değerlendirme okuryazarlığı, öğrencilerin neler bildiği ve neler yapabileceğini değerlendirmek, bu değerlendirmenin sonuçlarını yorumlayabilmek ve bu sonuçları öğrencilerin öğrenmelerini ve programın etkililiğini arttırmak için uygulayabilmektir (Webb, 2002).

Tutum: Tutum, yaşantı ve deneyimler sonucu ortaya çıkan, insanın yaşamına yön veren, doğrudan gözlenemeyen, karar verme sürecini etkileyen olgulardır (Aşkar, 1986; Eagly & Chaiken, 1998; Şengül & Dereli, 2013; Ülgen, 1994).

Mesleki Öz Yeterlik Algısı: Mesleki öz-yeterlik, bireyin mesleğine yönelik çıktıları üretmek üzere gerekli davranışları sergileyebileceğine olan inancını ifade etmektedir (Schyns & von Collani, 2002).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde “ölçme kavramı”, “ölçüt kavramı”, “değerlendirme kavramı”, “ölçme ve değerlendirme arasındaki ilişki”, “okuryazarlık”, “ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı”, “tutum kavramı”, “ölçme ve değerlendirme tutumu”, “öz yeterlik algısı kavramı” ve “mesleki öz yeterlik algısı kavramı” açıklanmaları yapılmış olup ayrıca Türkiye’de bu konularla ilgili gerçekleştirilen çalışmalara da yer verilmiştir.

Ölçme Kavramı

Ölçme, eğitimde ve diğer bilim alanlarında, bir niteliğin belirli bir ölçüt ile nicel olarak ifade edilmesi sürecini ifade eder. Bu süreç, belirli bir niteliğin uygun araçlarla gözlemlenmesi ve elde edilen sonucun, bir birim veya sembolle ifade edilmesini içerir (Stevens, 1946). Ölçme, ölçülen niteliklerin aralarındaki büyüklük ve küçüklük gibi ilişkileri koruyarak bu niteliklerin sayı ve sembollerle ifade edilmesidir (Tan, 2012).

Eğitimde ölçme, öğrenci performansının, bilgi ve becerilerinin değerlendirilmesi için kullanılan temel araçlardan biridir. Thorndike (1918), ölçmenin, öğrenme süreçlerinde, öğrencilerin performansını değerlendirmek ve bu değerlendirmenin öğretim sürecine nasıl yansıdığını anlamak için vazgeçilmez olduğunu belirtmiştir. Öğrenci başarılarını ve öğretim etkinliğini değerlendirmek, eğitimcilerin ölçme araçlarını ve süreçlerini etkili bir şekilde kullanmalarını gerektirir. Bu bağlamda ölçme, yalnızca nicel bir sonuç elde etmek için değil, aynı zamanda öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını belirlemek ve öğretim stratejilerini geliştirmek için de kullanılır (Popham, 2011).

Ölçme, aynı zamanda geçerlik ve güvenirlik kavramları ile de yakından ilişkilidir. Geçerlik, bir ölçme aracının, ölçmesi gereken niteliği ne derece doğru ölçtüğünü ifade eder (Messick, 1989). Güvenirlik ise ölçme sonuçlarının tutarlılığını ve tekrarlanabilirliğini gösterir (Crocker & Algina, 1986). Bir ölçme aracının geçerli ve güvenilir olması, elde edilen sonuçların doğru ve güvenilir bir şekilde yorumlanabilmesi için gereklidir.

Bu bağlamda, ölçme kavramı, eğitimde kaliteyi artırma, öğrenci başarısını izleme ve öğretim süreçlerini iyileştirme açısından temel bir araçtır. Öğretmenlerin ve eğitimcilerin, ölçme süreçlerini doğru bir şekilde anlamaları ve bu süreçleri etkin bir şekilde kullanmaları,

öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirebilir ve eğitimde istenen sonuçların elde edilmesine katkıda bulunabilir.

Ölçüt Kavramı

Öğretim sürecinin sonunda elde edilen ölçme sonuçları, öğrencilerin performansını belirlemek ve değerlendirilen becerilerin düzeyini anlamak için bir ölçütle karşılaştırılır. Bu karşılaştırma, öğrenciler hakkında bir değer yargısına ya da karara ulaşmak için kritik bir süreçtir (Brookhart, 2013). Öğrencilere verilen notlar, bu yargının somut bir ifadesi olup, eğitim sisteminde farklı amaçlara hizmet eder (Haladyna, 1999; Nitko, 1996; Tekin, 2004). Genellikle notlar, öğrencilerin belirli bir dersteki başarı düzeylerinin bir göstergesi olarak kabul edilir ve öğrenci performansının hem bireysel hem de karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesine imkân tanır (Stiggins, 2001).

Öğrencilere verilen notlar, beşlik, onluk ya da yüzlük gibi sayı sistemleri veya A, B, C gibi harf sistemleriyle ifade edilebilir. Farklı not verme sistemlerinin kullanımı, değerlendirme sürecindeki çeşitliliği ve notların farklı bağlamlarda nasıl anlam kazandığını gösterir (Airasian, 1994; Haladyna, 1999). Bu bağlamda, ölçme ve değerlendirme süreçleri, yalnızca öğrenci başarı düzeylerini ölçmekle kalmaz; aynı zamanda, öğretim programlarının etkinliğini ve öğretmenlerin değerlendirme yetkinliklerini de yansıtır (Guskey, 2000).

Notların tahsis edilmesi sırasında öğretmenlerin profesyonel yargıları önemli bir rol oynar. Öğretmenler, öğrencinin yetenek düzeyi, programa girişteki başarı durumu, dersin hedefleri, sınıfın genel başarı seviyesi ve daha önceden belirlenmiş ulusal normlar gibi çeşitli faktörleri göz önünde bulundururlar (Turgut, 1992). Öğretmenlerin bu süreçte kullandıkları kriterler, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin güvenilirliği ve geçerliliği açısından büyük önem taşır (McMillan, 2013). Bu noktada, adil ve tutarlı bir değerlendirme sistemi oluşturmak, öğrenci başarısını doğru bir şekilde yansıtmak ve geri bildirim sağlamak açısından kritik bir unsur olarak karşımıza çıkar (Sadler, 2005).

Araştırmalar, öğrencilerin değerlendirme süreçlerine yönelik algılarının, motivasyonları ve akademik başarıları üzerinde doğrudan etkili olduğunu ortaya koymuştur (Black & Wiliam, 1998). Bu nedenle, ölçütlerin açık ve anlaşılır olması, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini değerlendirmelerine ve geliştirmelerine katkıda bulunur. Ölçütlerin net bir şekilde belirlenmesi, öğrencilerin eğitim sürecindeki sorumluluklarını daha iyi anlamalarına ve bu sürece daha aktif katılmalarına olanak tanır (Marzano, 2006).

Değerlendirme Kavramı

Değerlendirme, eğitimde ve birçok diğer alanda, ölçme sonuçlarına dayanarak belirli bir durumu, performansı veya süreci değerlendirip bir yargıya varma sürecidir. Değerlendirme, ölçme sonuçlarına göre zihinsel yargılarla öznel sonuçlar çıkarmak; ölçümlerden anlam çıkarmak ve ölçülen nesneler hakkında bir değer yargısına ulaşmak (Linn & Gronlund 1995; Turgut, 1992) olarak nitelendirilmektedir.

Eğitimde değerlendirme, öğrenci performansının ölçülmesine dayalı olarak eğitim sürecinin etkinliğini ve öğrenci başarısını belirlemeyi amaçlar. Bu süreç, yalnızca öğrencilerin ne kadar bilgiye sahip olduklarını değil, aynı zamanda bu bilginin ne kadar derinlemesine anlaşıldığını ve uygulanabilir olduğunu da değerlendirmeyi kapsar (Gronlund & Linn, 1990). Bu bağlamda değerlendirme, öğretim süreçlerinin iyileştirilmesi ve öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin zenginleştirilmesi için kritik bir araçtır.

Değerlendirme, çeşitli amaçlar için kullanılabilir: öğretim süreçlerinin etkinliğini izlemek, öğrenci başarısını belirlemek, eğitim programlarını geliştirmek ve eğitim politikalarını şekillendirmek. Değerlendirmenin bu çok yönlü işlevi, onu eğitimde stratejik bir araç haline getirir. Nitko ve Brookhart (2011), değerlendirmeyi, öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme süreçlerini anlamalarına yardımcı olan ve aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenmelerini değerlendirmelerine olanak tanıyan bir süreç olarak tanımlar.

Değerlendirme süreci genellikle üç temel aşamadan oluşur: (1) Ölçme sonuçlarının elde edilmesi, (2) Bu sonuçların analiz edilmesi ve yorumlanması, (3) Sonuçlara dayalı olarak karar verme (Gronlund & Linn, 1990). Bu aşamalar, eğitimin çeşitli alanlarında, öğretmenlerin ve eğitimcilerin, öğrencilerin ihtiyaçlarını ve öğretim süreçlerini daha iyi anlamalarını sağlar.

Eğitimde değerlendirme, genellikle iki ana kategoriye ayrılır: biçimlendirici değerlendirme ve düzey belirleyici değerlendirme (Black & Wiliam, 1998). Biçimlendirici değerlendirme, öğretim süreci sırasında gerçekleştirilen ve öğrencilerin öğrenme sürecine yönelik geri bildirim sağlamayı amaçlayan değerlendirme türüdür. Düzey belirleyici değerlendirme ise öğretim süreci sonunda gerçekleştirilen ve öğrencilerin belirli bir dönem boyunca ne kadar öğrendiklerini ölçen değerlendirmedir. Her iki değerlendirme türü de eğitimde farklı amaçlara hizmet eder ve birbirini tamamlar.

Sonuç olarak değerlendirme, eğitimde yalnızca öğrenci başarısını belirlemenin ötesinde, öğretim süreçlerinin iyileştirilmesine, öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin geliştirilmesine ve eğitim politikalarının şekillendirilmesine katkı sağlayan önemli bir süreçtir. Eğitimde

değerlendirme, ölçme sonuçlarına dayalı olarak yapılan sistematik analizlerle öğrencilerin ve öğretmenlerin gelişimine yönelik stratejilerin oluşturulmasına olanak tanır.

Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlığı

Ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı, eğitimde kaliteyi artırma ve öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini geliştirme açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu yetkinlik, öğretmenlerin öğrenme süreçlerine yönelik geri bildirimleri etkin bir şekilde toplamasını, analiz etmesini ve bu sonuçları eğitim süreçlerini iyileştirmek için kullanmasını sağlar (Brookhart, 2011). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme sürecinde doğru kararlar alabilmesi, öğrenci başarılarının daha etkin bir şekilde artırılmasına ve öğrenme süreçlerinin daha yapılandırılmış bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunur (Birenbaum & Dochy, 2012).

Ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı kavramı, ilk kez Richard Stiggins (1991) tarafından tanımlanmıştır. Stiggins, bu kavramı, öğretmenlerin öğrencilerin bilgi ve becerilerini değerlendirme, bu değerlendirme sonuçlarını yorumlama ve sonuçları öğrenme ve öğretim süreçlerini geliştirmek amacıyla kullanma becerisi olarak tanımlamıştır. Stiggins'in bu yaklaşımı, öğretmenlerin sadece ölçme araçlarını etkin bir şekilde kullanmalarını değil, aynı zamanda bu araçların sonuçlarını analiz ederek anlamlı geri bildirim sağlamalarını da içerir (Stiggins, 1991).

Bu beceri, öğretmenlerin sınıf içi ve geniş ölçekli değerlendirmelerde ne kadar etkin olduklarını belirler. Lai ve Waltman (2008), öğretmenlerin yeterli ölçme ve değerlendirme okuryazarlığına sahip olmamaları durumunda geçerli ve güvenilir değerlendirme yöntemlerinin kullanılmadığını ve bu durumun eğitim sisteminde sistematik hatalara yol açtığını vurgulamışlardır. Bu eksiklik, öğretmenlerin değerlendirme süreçlerinde rastgele yöntemlere başvurmalarına neden olabilir ve bu da öğrencilerin öğrenme süreçlerine zarar verebilir (Linn & Miller, 2005).

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı eksikliğine dikkat çeken bir diğer önemli isim ise Popham'dır. Popham (2004), öğretmenlerin bu beceriye sahip olmamalarını "profesyonel intihar" olarak tanımlamıştır. Bu güçlü ifade, ölçme ve değerlendirme okuryazarlığının öğretmenlerin mesleki başarıları ve öğrencilerin öğrenme düzeyleri üzerindeki kritik rolünü yansıtır (Popham, 2009). Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde etkin olamayan bir öğretmenin hem kendi mesleki yeterliliğini zedeleyeceği hem de öğrencilerin öğrenme başarılarını olumsuz etkileyeceği açıktır (Mertler, 2003; aktaran Akdağ-Gürsoy, 2015).

Nitelikli bir ölçme ve değerlendirme süreci için öğretmenlerin belirli yetkinliklere sahip

olmaları gerekir. Popham (2004), Stiggins (1991) ve Wang ve diğerleri (2008) bu yetkinlikleri öğretmenlerin test sonuçlarını doğru bir şekilde yorumlayabilme, bu sonuçları öğrenme-öğretme süreçlerine uygun bir şekilde entegre edebilme ve değerlendirme süreçlerinde objektif kararlar verebilme becerileri olarak tanımlamışlardır. Bu yetkinlikler, öğretmenlerin hem sınıf içi hem de geniş ölçekli değerlendirmelerde doğru ve güvenilir ölçme yapabilmeleri için temel becerilerdir (Volante & Fazio, 2007).

Araştırmalar, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi eksikliklerinin, öğrencilerin öğrenme süreçlerini ve başarılarını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir (DeLuca & Klinger, 2010). Bu nedenle, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlığına sahip olmaları ve bu becerilerini meslek hayatları boyunca geliştirmeleri büyük önem taşır. Ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı, sadece öğrenci başarılarının değerlendirilmesini sağlamaz, aynı zamanda öğretim süreçlerinin sürekli iyileştirilmesine de katkıda bulunur (Heritage, 2010). Öğretmenlerin ölçme değerlendirme becerileri, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini daha anlamlı ve zengin hale getirmek için kullanılmalıdır.

Tutum Kavramı

Tutum, bireylerin bir nesne, olay, fikir ya da kişiye karşı geliştirdikleri ve doğrudan gözlenemeyen ancak davranışlarını ve kararlarını etkileyen, zamanla kazanılan eğilimlerdir. Tutumlar, bireyin yaşantıları, deneyimleri ve sosyal etkileşimleri sonucunda şekillenir ve bu eğilimler kişinin belirli bir durumda nasıl davranacağını büyük ölçüde belirler (Ajzen, 2001; Eagly & Chaiken, 1993).

Ajzen (2001), tutumları bireyin belirli bir nesneye ya da duruma karşı gösterdiği pozitif veya negatif değerlendirici eğilimler olarak tanımlar. Bu eğilimler, bilişsel (düşünsel), duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluşur. Bilişsel bileşen, bireyin bir nesne ya da durum hakkındaki inanç ve düşüncelerini; duygusal bileşen, bu nesne ya da duruma yönelik duygusal tepkilerini; davranışsal bileşen ise bireyin bu nesne ya da duruma yönelik davranışsal eğilimlerini içerir (Eagly & Chaiken, 1993).

Eagly ve Chaiken (1993), tutumların bireylerin sosyal dünyadaki deneyimlerinden kaynaklandığını ve sosyal etkileşimler yoluyla öğrenildiğini vurgulamışlardır. Tutumlar, bireylerin çevreleriyle nasıl etkileşim kurduklarını, hangi olaylara nasıl tepki verdiklerini ve sosyal normlara nasıl uyduklarını belirleyen önemli bir psikolojik yapı olarak görülür.

Rosenberg ve Hovland (1960), tutumu üç boyutta incelemişlerdir: Bilişsel, duygusal ve davranışsal. Bu üç boyut, bireyin bir duruma karşı ne düşündüğünü ne hissettiğini ve nasıl

davrandığını açıklar. Tutumların bu çok boyutlu yapısı, onların karmaşıklığını ve bireyler arası farklılıklarını anlamak için kritik öneme sahiptir.

Fishbein ve Ajzen (1975) ise, tutumların belirli bir davranışa yönelik genel eğilimleri temsil ettiğini ve bu nedenle bireylerin gelecekteki davranışlarını tahmin etmede önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Tutumlar, bireyin bir nesneye yönelik genel değerlendirmesini yansıtır ve bu değerlendirme bireyin davranışlarını şekillendirir.

Sonuç olarak, tutumlar, bireyin içsel dünyasında şekillenen ve onun dış dünyayla olan etkileşimlerini belirleyen karmaşık zihinsel süreçlerdir. Bireylerin düşünce yapıları, duygusal tepkileri ve davranışsal eğilimleri bu tutumların bir yansımasıdır.

Ölçme ve Değerlendirme Tutumu

Ölçme ve değerlendirme tutumu, öğretmenlerin bu süreçlere yönelik geliştirdikleri kişisel görüşler, inançlar ve duygusal tepkilerle şekillenir. Bu tutumlar, öğretmenlerin sınıf içindeki uygulamalarını ve profesyonel gelişim süreçlerini önemli ölçüde etkileyen bir faktördür. Richardson (1996) öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerine karşı geliştirdikleri tutumların, mesleki gelişimleri üzerinde güçlü bir etkileşim yaratabileceğini vurgulamaktadır. Bu etkileşim, öğretmenlerin uygulamalarını ve öğrencilerle olan ilişkilerini şekillendirmekte, değerlendirme süreçlerinin niteliğini de doğrudan etkilemektedir.

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yönelik geliştirdikleri tutumların, sınıf içi uygulamalarını da önemli ölçüde etkilediği bilinmektedir. Eğer bir öğretmen, ölçme ve değerlendirme yöntemlerine karşı olumsuz bir tutum geliştirmişse, bu öğretmen sınıf içi uygulamalarda değerlendirme süreçlerini ya eksik ya da yetersiz bir şekilde kullanabilir. Quilter ve Gallini (2000), öğretmenlerin olumsuz tutumlarının, sınıf içi uygulamalarda standartları yakalamada zorluklar oluşturabileceğini belirtmişlerdir. Olumsuz tutumlar, değerlendirme süreçlerinin kalitesini düşürebilir ve öğretmenlerin bu süreçlerdeki etkinliğini azaltabilir. Bu da öğrencilerin öğrenme süreçlerini ve başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir.

Calderhead (1996), öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik farklı tutumlarının, sınıf içi uygulamalarda ve genel eğitim sistemi içerisinde standart uygulamaların oluşturulmasını zorlaştırabileceğini vurgulamıştır. Öğretmenler, farklı inançlar ve yaklaşımlar benimseyerek, değerlendirme süreçlerinde farklı yöntemler kullanabilirler. Bu çeşitlilik, eğitimde tutarlılığı sağlama konusunda zorluklar yaratabilir. Standart bir eğitim sistemi oluşturmak, öğretmenlerin bu süreçlere yönelik bilgi ve tutumlarını dikkate alarak sağlanabilir.

Öğretmenlerin tutumlarının çeşitliliği, eğitimde başarı ve kaliteyi artırmak adına göz ardı edilmemelidir.

Ölçme ve değerlendirme tutumları, öğretmenlerin sadece bireysel uygulamalarını değil, aynı zamanda daha geniş bir perspektiften bakıldığında eğitim sistemindeki genel uygulamaları da etkiler. Bu bağlamda, öğretmenlerin tutumlarını etkileyen faktörler arasında mesleki bilgi düzeyleri, eğitim programlarının niteliği ve profesyonel gelişim fırsatları yer alır. Brown (2004), öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerine dair tutumlarının, onların bu süreçlere yönelik bilgi ve becerilerinin bir yansıması olduğunu belirtmiştir. Bu da öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanındaki profesyonel gelişimlerine yönelik etkili eğitim ve destek programlarının önemini vurgular.

Sonuç olarak, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerine yönelik tutumları, öğrencilerin başarısını ve eğitim süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Bu tutumlar, öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri ve eğitim sistemine olan katkıları üzerinde kritik bir rol oynar. Eğitim sisteminde kaliteyi artırmak için, öğretmenlerin bu süreçlere dair olumlu tutumlar geliştirmesi ve bu tutumları profesyonel gelişim fırsatlarıyla desteklemeleri gerekmektedir.

Öz Yeterlik Algısı

Öz yeterlik, Albert Bandura tarafından geliştirilmiş bir kavram olup, bireylerin belirli bir görev ya da performansı sergileme kapasitesine dair sahip oldukları inançları ifade eder. Bandura (1982), öz yeterliği, bireyin kendi davranışları üzerindeki kontrol yeteneği ve belirli etkinlikleri organize ederek hayata geçirebilme kapasitesine ilişkin kendi yargısı olarak tanımlar. Bu, bireyin kendine olan güvenini ve bir görevi başarma yeteneğini belirleme şeklinde açıklanabilir.

Bandura'nın (1982) öz yeterlik teorisine göre, öz yeterlik algısı, bireylerin karşılaştıkları zorlukları aşma ve başarı sağlama yetenekleri hakkındaki inançlarını kapsamaktadır. Öz yeterlik, bireylerin kendilerine olan güvenlerini etkileyerek, belirli hedeflere ulaşmada ne kadar çaba göstereceklerini ne kadar direnç göstereceklerini ve zorluklar karşısında nasıl davranacaklarını belirleyen bir faktördür. Bandura, öz yeterliğin kişisel başarılarından, sosyal öğrenme deneyimlerinden, öz-yeterlik beklentilerini etkileyen duygusal durum ve fizyolojik tepkilerden etkilendiğini belirtmiştir (Bandura, 1982, 1997).

Senemoğlu (2015), öz yeterliği, bireyin karşılaştığı güçlüklerde olayın üstesinden gelip gelemeyeceğine dair kendine duyduğu inanç olarak tanımlar. Öz yeterlik algısı, bireylerin kendi kapasiteleri hakkında nasıl düşündüklerini ve bu düşüncelerin, onların kişisel hedeflerine

ulaşma çabalarını nasıl etkilediğini açıklar. Bu algı, bireyin problem çözme stratejilerini seçme ve uygulama yeteneğini de etkiler.

Öz yeterlik algısının eğitimdeki rolü de önemlidir. Öğrencilerin öz yeterlik algıları, akademik başarıları, öğrenme motivasyonları ve genel olarak öğrenme süreçlerine olan yaklaşımlarını etkiler. Bandura (1997), öz yeterlik algısının, öğrencilerin akademik başarısında ve genel performanslarında önemli bir belirleyici faktör olduğunu vurgulamıştır. Eğitim ve öğretim alanındaki güncel araştırma ve geliştirme çalışmalarına göre, öğretmenlerin başarısında özyeterlik inançlarının çok önemli olduğu tespit edilmiştir (Doğan, 2013). Bıkmaş'a (2006) göre, özyeterlik algısı yüksek olan öğretmenler, öğretmenlik mesleğiyle daha fazla meşgul olmakta, daha özverili çalışmakta ve daha fazla sorumluluk sergilemektedir.

Mesleki Öz Yeterlik Algısı

Mesleki öz yeterlik, bireyin mesleki görevlerini yerine getirmek için gerekli davranışları sergileme kapasitesine olan inancını ifade eder. Schyns ve von Collani (2002), mesleki öz yeterliği, bireyin mesleki başarılarını sağlamak için gereken beceri ve yeteneklere sahip olduğuna dair inancı olarak tanımlar. Bu inanç, bireylerin mesleki görevlerini yerine getirirken gösterdikleri performansı ve çabayı doğrudan etkiler.

Hsu ve diğerleri (2007), genel olarak bireylerin bir davranışı sergileme konusundaki öz yeterlik algısının, o davranışı gerçekleştirme üzerindeki etkisini vurgulamışlardır. Öz yeterlik algısı, bireylerin belirli bir görevi ya da davranışı başarma konusundaki güvenlerini etkiler ve bu güven, bireylerin performanslarını ve genel mesleki başarılarını belirleyen önemli bir faktördür.

Bıkmaş (2006), yüksek seviyede öz yeterliğe sahip öğretmenlerin, eğitim-öğretim süreçlerinde daha etkin olduklarını ve daha özverili bir şekilde çalıştıklarını belirtmiştir. Yüksek öz yeterlik algısına sahip öğretmenler, eğitim süreçlerinde daha başarılı performans sergileyebilir ve öğrencilerine daha etkili bir şekilde rehberlik edebilirler. Bu durum, öğretmenlerin mesleki sorumluluklarını daha iyi yerine getirmelerini ve eğitim hedeflerine ulaşmalarını sağlar.

Küükıylmaz ve Duban (2006) ise öz yeterlik algısı düşük olan öğretmenlerin, öğrenci merkezli öğretim yöntemlerini kullanmada zorluk çektiklerini ve genellikle kaynaktan okuma temelli dersler verdiklerini belirtmişlerdir. Bu tür öğretmenler, öğrencilerin aktif katılımını sağlamakta ve öğrenme süreçlerini zenginleştirmekte daha az etkili olabilirler. Öz yeterlik

algısının düşük olması, öğretmenlerin öğretim stratejilerini ve uygulamalarını olumsuz yönde etkileyebilir.

Mesleki öz yeterlik algısı, aynı zamanda öğretmenlerin mesleki gelişim süreçleriyle de yakından ilişkilidir. Tschannen-Moran ve Hoy (2001), mesleki gelişim programlarına katılan öğretmenlerin öz yeterlik algılarında önemli bir artış gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmenlerin sürekli profesyonel gelişim fırsatlarından yararlanarak mesleki performanslarını artıracaklarının bir göstergesidir.

Sonuç olarak, mesleki öz yeterlik, bireyin mesleki başarılarına doğrudan katkı sağlayan bir kavramdır. Yüksek öz yeterlik algısına sahip bireyler, mesleki görevlerini daha etkili bir şekilde yerine getirirken, düşük öz yeterlik algısına sahip bireyler performans açısından çeşitli zorluklar yaşayabilirler. Bu bağlamda, mesleki öz yeterlik algısının geliştirilmesi, eğitim sisteminde öğretmenlerin mesleki performanslarını ve genel olarak eğitim kalitesini artırmada kritik bir rol oynar.

İlgili Araştırmalar

Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Yazarlar	Başlık	Yöntem	Sonuç
Gül (2011)	İlköğretim Öğretmen Adaylarının Ölçme-Değerlendirme Okuryazarlığı ve Ölçme-Değerlendirmeye ilişkin Tutumlarının Belirlenmesi	Tarama	Öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlık seviyeleri oldukça düşük olduğu görülmüştür.
Davidheiser (2013)	Identifying areas for high school teacher development: A study of assessment literacy in the Central Bucks School District	Karma	Araştırma daha deneyimli öğretmenlere göre 0-3 yıl deneyimi olan branş öğretmenlerinin ölçme değerlendirme okuryazarlık seviyelerinin

				yetersiz olduğunu ortaya koymuştur.
Karaman ve Şahin (2014)	Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirme Okuryazarlıklarının Belirlenmesi	Tarama Yöntemi	Öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu ve geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.	
McGee ve Colby (2014)	Impact of an assessment course on teacher candidates' assessment literacy.	Deneyisel Yöntem	Öğrenciler etik davranma, puan ve değerlendirme yöntemini belirleme konularında en yüksek puanı alırken değerlendirme sonucunu düzenleme ve iletişim sağlama konularında en düşük puanı almışlardır. Ölçme ve değerlendirme dersinin düşük not alınan konularda öğrencilerin notlarını arttırmak için yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	
Rosas (2014)	Elementary school teachers' and principals' formative assessment beliefs, practices, and assessment literacy	Tarama Yöntemi	Ulaşılan sonuçlarda öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı seviyesini yükseltmek için daha fazla eğitime ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir	
Xu ve Brown (2017)	University English teacher assessment	Tarama Yöntemi	İngilizce Öğretmen adaylarının ölçme-	

	literacy: A survey-test report from China		değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu ve geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
Azrak (2017)	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Ölçme değerlendirme Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Tarama	Öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin yeterli seviyede olmadığı ve geliştirilmeye açık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğretmen adaylarının ölçme- değerlendirme okuryazarlık düzeyleri ile cinsiyetleri ve mezun oldukları lise türleri arasında istatistiksel olarak anlamli bir farklılık bulunmazken, sınıf düzeyleri, ölçme ve değerlendirme dersi alma durumları ve akademik başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamli bir farklılık bulunmuştur.
Karaman ve Şahin (2017)	Öğretmen Adaylarının Ölçme-Değerlendirme Okuryazarlıklarının Mikro-Öğretim Yoluyla Geliştirilmesi	Eylem Araştırması	Mikro-öğretim yoluyla gerçekleştirilen ölçme değerlendirme uygulamalarının, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanındaki bilgi, beceri ve tutumlarına

					olumlu yönde bir katkı sağladığına işaret etmiştir.
Çambay ve Kazanç (2018)	Farklı Öğretmen Değerlendirme Okuryazarlığı ve Değerlendirme Okuryazarlığına İlişkin Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi	Branşlardaki Adaylarının	Tarama	Fen bilgisi, sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlığına ilişkin elde edilen nicel bulgular incelendiğinde, ölçme ve değerlendirme konusunda öğretmen adaylarının yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir.	
Koç (2019)	Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirme Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi	Öğretmen Ölçme	Karma	Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, fen bilgisi öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin temel bilgileri lisans öğrenimlerinde gördükleri ölçme değerlendirme dersinde edindikleri ve bunun da yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.	
Koç ve Bulut (2020)	Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirme Okuryazarlık Düzeylerinin	Öğretmen Ölçme Çeşitli	Karma	Verilerin analizi sonucunda farklı üniversitelerde öğrenim gören dördüncü sınıf fen bilgisi öğretmen adaylarının ölçme	

	İşlevseller İncelenmesi	Açısından		değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.
Ahmadi , Ghaffary ve Shafaghi(2021)	Examining Teacher Assessment Literacy and Instructional Improvement of Iranian High School Teachers on Various Fields of Study	Korelasyonel Araştırma		Bu çalışmaların bulguları öğretmenlerin değerlendirme alanlarında bilgi eksiği olduğunu söylüyor ve öğretmenlerin değerlendirme alanlarını anlama düzeylerini geliştirmeleri için kapsamlı eğitim öneriyor.
Berk (2021)	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Ölçme- Değerlendirme Okuryazarlık Seviyeleri ve Stem Tutumlarının İncelenmesi	Tarama		Katılımcıların ölçme- değerlendirme okuryazarlığı ortalama puanları 30 üzerinden 8.26'dır. Katılımcıların puanları 100 üzerinden değerlendirilecek olursa, ortalama puanları 27.5'e karşılık gelmektedir. Bu bulgu, ortalamanın altında bir bulgudur. Buna göre katılımcıların ölçme- değerlendirme

			okuryazarlığı düzeyleri oldukça düşük çıkmıştır.
Damarseçkin (2023)	Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirme Okuryazarlıkları, Tutum ve Özyeterlik Algıları Arasındaki İlişki	Yordayıcı Korelasyonel Araştırma	Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin tutum ve özyeterlik algılarının birlikte ölçme değerlendirme okuryazarlık düzeylerini yordamadığını göstermiştir. Sınıf düzeyleri açısından ölçme değerlendirme okuryazarlık düzeyleri, tutum ve özyeterlik algıları anlamlı farklılık göstermezken ölçme değerlendirme dersi akademik başarı durumları yüksek olan katılımcılar lehine farklılıklar tespit edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme sonuçlarında ise lisans programlarında verilen ölçme ve değerlendirme dersinin yetersiz bulunduğu ifade edilmiştir.

Yapılan araştırmalar genel olarak değerlendirildiğinde, çalışmaların çoğu, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin yetersiz olduğunu belirtmektedir (Berk, 2021; Gül, 2011; Karaman & Şahin, 2014; Koç & Bulut, 2020). Bu bulgular, öğretmen adaylarının bu alandaki bilgi ve becerilerinin, eğitim süreçlerinde etkin bir şekilde kullanılması için daha fazla geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Karaman ve Şahin'in (2017) mikro-öğretim uygulamaları yoluyla gerçekleştirdikleri eylem araştırması, bu tür uygulamaların öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi ve becerilerini artırabileceğini göstermektedir. Bu tür uygulamalar, öğretmen adaylarının pratik becerilerini geliştirmeye yönelik etkili bir yöntem olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmalar, farklı öğretmen adayları gruplarında (fen bilgisi, sosyal bilgiler vb.) ölçme ve değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur (Azrak, 2017; Çambay & Kazanç, 2018; Koç & Bulut, 2020). Bu durum, branşlar arası tutarsızlıklara ve genel olarak ölçme ve değerlendirme eğitiminde yaygın bir eksiklik olduğuna işaret ettiği söylenebilir.

Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumları ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Yazarlar	Başlık	Yöntem	Sonuç
Quilter ve Gallini (2000)	Teachers assessment literacy and attitudes.	Korelasyonel Araştırma	Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı tutumları ile okuryazarlık seviyeleri arasında pozitif yönlü ilişki olduğu saptanırken öğretmenlerin tutumlarını etkileyen durumların standart ve alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine göre farklılıkların oluştuğu bulunmuştur.
Karaman ve Şahin (2013)	Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin İnançları	Tarama	İnanç düzeylerinin, okul türlerine göre yapılan incelemesi istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya koymazken, cinsiyetlere ve akademik başarı ortalamalarına göre yapılan

				analiz anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir.
Yaşar (2014)	Öğretmen Adaylarının “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme” Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi	Tarama	Öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının çok düşük düzeyde olduğu yönündedir.	
Altun (2017)	Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Dersine Yönelik Tutum ve Yeterlik Algılarının İncelenmesi	Tarama	Öğrencilerin derse yönelik tutumlarının formasyon öğrencisi olup olmama, mezun olup olmama ve cinsiyete göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur.	
Çardak (2018)	Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Dersine İlişkin Tutumları: Anadolu Üniversitesi Örneği	Tarama	Öğretmen adaylarının Ölçme ve Değerlendirme dersine yönelik ortanın biraz üzerinde bir düzeyde tutuma sahip oldukları, kadın öğretmen adaylarının derse daha fazla önem verdikleri, devam edilen programa ve daha önce istatistik dersi alma durumuna göre tutum puanlarının farklılaştığı, akademik ortalama ve öğrenme biçimlerine göre tutum puanlarında istatistiksel olarak manidar bir fark oluşmadığı ve derse yönelik tutumların “olumsuz yaklaşım” alt boyutunu istatistik dersi alma,	

				dokunsal öğrenme, bireysel ve işitsel öğrenme biçimlerinin yordadığı belirlenmiştir.
Aslan (2020)	Öğretmen Adaylarının Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Tarama		Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme yönelik tutumlarına katılım düzeyleri yüksek çıkmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme yönelik tutumları arasında cinsiyet, öğrenim görülen bölüm, üniversiteye giriş puan türleri ve ölçme-değerlendirme dersini yeterli bulma değişkenleri arasında anlamlı farklılık elde edilirken, öğrenim görülen sınıf düzeyi ve akademik başarı değişkenleri açısından anlamlı farklılık elde edilmemiştir.
Kılıç Topal (2022)	Öğretmen Adaylarının Ölçme Ve Değerlendirmeye Yönelik Genel Yeterlik Algıları İle Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi			Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmede genel yeterlik düzeylerinin artması ile ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının olumlu yönde artacağı görülmüştür.
Safalı (2023)	The Relationship between Self-Efficacy and Attitude of Measurement and Evaluation: Mediating	Tarama Yöntemi		Öğretmen adaylarının öz yeterlik ve umut algıları ile ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının olumlu yönde artacağı görülmüştür.

Role of Hope and Life Satisfaction			
Doğan(2024)	Türkçe Adaylarının değerlendirme Okuryazarlığı Ve Öz Yeterlik Düzeyleri İle Eğitimde Değerlendirme Yönelik Arasındaki İncelenmesi	Öğretmeni Ölçme Ve Öz Dersine Tutumları İlişkinin	Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutumları ve alt boyutları cinsiyete, akademik başarı ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermemekte; eğitimde ölçme ve değerlendirme dersi akademik başarı notuna göre ise anlamlı farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumlarıyla ilgili yapılan araştırmalar genel olarak, tutumlar arasında farklılıklar olduğunu ve bu tutumların çeşitli değişkenlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Araştırmalar, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki tutumlarının, cinsiyet, akademik başarı, üniversiteye giriş puan türleri gibi değişkenlerden etkilendiğini göstermektedir (Aslan, 2020; Karaman & Şahin, 2013). Bu, öğretmen adaylarının bu konudaki tutumlarının bireysel ve akademik özelliklere bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğine işaret etmektedir.

Çalışmaların çoğunda öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutumlarının genellikle düşük olduğu belirtilmektedir (Çardak, 2018; Yaşar, 2014). Özellikle, bu konuda düşük tutum düzeyleri, eğitim süreçlerinde yeterli bilgi ve motivasyon eksikliklerine işaret edebilir. Öğretmen adaylarının derslere yönelik tutumlarının, eğitim programları ve ders içerikleriyle ilişkili olarak değiştii görülmektedir (Altun, 2017; Çardak, 2018). Programlarda yer alan içeriklerin, öğretmen adaylarının tutumlarını olumlu yönde etkileyebileceği, bu nedenle eğitim programlarının gözden geçirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Yazarlar	Başlık	Yöntem	Sonuç
----------	--------	--------	-------

Caprara, Barbaranel, Steca ve Malone(2006).	Teachers' self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students' academic achievement: A study at the school level.	Tarama	Öğretmenlerin kişisel yeterlilik inançlarının iş tatminlerini ve öğrencilerin akademik başarılarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.
Kahyaoğlu ve Yangın (2007)	İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz yeterliklerine İlişkin Görüşleri	Betimsel	İlköğretim fen bilgisi öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının diğer bölümlerdeki öğretmen adaylarına göre mesleki öz-yeterliklerine ilişkin daha yüksek öz-yeterlik düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.
Yavuz (2009)	Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Algıları ve Üstbilişsel Farkındalıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Tarama	Öğretmen adaylarının genel öz-yeterlik ve alt boyutlarında kendilerini oldukça yeterli hissettikleri ortaya çıkmıştır.
Sandıkçı (2011)	Beden Eğitimi öğretmen Adayları ile Diğer Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum ve Öz-Yeterlik Algıları	Tarama	Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre; yeterlik algılarının ise algılanan akademik başarı durumu değişkenine göre; beden eğitimi öğretmeni adaylarının yeterlik algılarının da akademik başarı durumu değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür.
Yeşilyurt (2011)	Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğinin Genel Yeterliklerine Yönelik Yeterlik Algıları	Tarama	Öğretmen adaylarının kendilerini; ulusal ve evrensel değerlere önem verme bakımından “oldukça yeterli”, kişisel gelişimi sağlama açısından “yeterli”, mesleki gelişmeleri izleme ve katkı sağlama yönünden ise “orta düzeyde yeterli” algıladıkları tespit edilmiştir.
Arastaman (2013)	Eğitim ve Fen Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öz Yeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine Karşı	Tarama	Araştırma sonucunda eğitim fakültesi öğrencilerinin öz yeterlik algılarının daha yüksek olduğu görülürken, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının eğitim fakültesi öğrencilerine göre daha olumlu olduğu saptanmıştır.

	Tutumlarının İncelenmesi		
Elkatmış vd. (2013)	Eğitim Fakültesi Öğrencileri ile Formasyon Eğitimi Alan Fen Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik İnançları	Tarama	Eğitim Fakültesi öğrencileri ile formasyon eğitimi alan Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik inançları arasında istatistiksel olarak bir farklılığın olmadığı görülmüştür
Yeşilyurt (2013)	Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz- Yeterlik Algıları	Tarama	Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyinin istenilen seviyede olduğunu göstermektedir.
Yaşar Ekici (2014)	Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Örneği)	Tarama	Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet, mezun olunan üniversite türü ve yaş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenine, mezun olunan lisans programına, medeni duruma, Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin saygın bir meslek olarak algılanıp algılanmama durumuna göre ise farklılaştığı saptanmıştır.
Özer (2015)	Beden Eğitimi ile Diğer Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterliliklerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi	Tarama	Araştırma sonucunda beden eğitimi öğretmeni adaylarının öz yeterlik algılarının diğer eğitim fakültesi öğrencilerinden yüksek olduğu ve Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür.
Bars (2016)	Öğretmen Adaylarının Üstbilişsel Farkındalıkları, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz	Tarama	Araştırmada öğretmen adaylarının gerek üstbilişsel farkındalıklarının gerek öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterliklerinin ve gerekse problem çözme becerilerine ilişkin algı düzeylerinin “yüksek” olduğu belirlenmiştir.

	Yeterlikleri ve Problem Çözme Becerilerine İlişkin Algılarının İncelenmesi		
Dadandı vd. (2016)	Eğitim Fakültesinde Öğrenim Gören ve Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnançları, Kaygı Düzeyleri ve Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumları	Tarama	Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin kaygı düzeyleri, öz-yeterlik inançları ve tutumları arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Mesleki özyeterlik inançları ve öğretmenliğe yönelik tutumları açısından iki grup arasında anlamlı bir fark yoktur.
Delen (2016)	Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mesleki Öz Yeterlilik Algıları ve Mesleğe Karşı Tutumları Arasındaki İlişki (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği)	Tarama	Öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının ve mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği, bayan adayların erkek adaylara göre öz yeterlik algılarının daha yüksek ve tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca adayların okudukları bölümlere göre de öz yeterlik algısı ve mesleğe yönelik tutumlarında farklılıklar olduğu, genel itibarıyla okulöncesi öğretmenliği iv okuyan adayların öz yeterlik algılarının ve mesleğe yönelik tutumlarının yüksek olduğu gözlenmektedir. Eğitim fakültesine devam eden birinci sınıf öğrencilerinin öz yeterlilik algıları ile mesleğe karşı tutumları arasındaki ilişkiye bakıldığında aralarında pozitif, düşük fakat anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
Nakip ve Özcan (2016)	Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik İnançları İle Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki	Tarama	Öğretmen adaylarının cinsiyetleri, öğrenim gördükleri üniversite ve akademik ortalamalarına göre hem öğretmenlik öz-yeterlik inanç düzeyleri hem de öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Demirtaş vd. (2017)	Öğretmen Adaylarının Öz yeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları	Tarama	Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları ile mesleğe yönelik tutumları arasında pozitif yönde ancak düşük düzeyde bir korelasyon olduğu belirlenmiştir
Alnaas (2017)	Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Öğretmen Öz-Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Tarama	Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmen öz-yeterlik ölçeği üç boyutu arasında orta derecede anlamlı pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Diğer taraftan sonuçlar, öğretmenlik mesleğinde tutum ve verimlilik açısından öğrencilerin cinsiyet ve eğitim düzeyleri açısından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.
Karakuş (2017)	Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Algıları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi	Tarama	Öz yeterlik algılarının “yeterli” seviyede ve mesleğe yönelik tutumlarının ise ‘biraz katılıyorum’ düzeyinde olduğu görülmektedir. Öz yeterlik algısı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
Özcan (2017)	Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz yeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile İlköğretim Bölümlerinin Karşılaştırılması	Tarama	Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik inanç düzeyleri cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, akademik başarı (gano), bölüm, yaşadığı yer değişkenlerine ait anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum inancı, cinsiyet ve akademik başarı (gano) açısından anlamlı bir farkın olduğu; yaş, mezun olunan lise, bölüm ve yaşadığı yer değişkenleri açısından anlamlı bir fark olmadığı sonucu çıkmıştır. Son olarak, öğretmenlik mesleğine yönelik özyeterlik inancı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum inancı arasında negatif orta düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.
Şahin ve Şahin (2017)	Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Öz-Yeterlilik İnançları	Tarama	Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öz-yeterlilik inançları ve öğrencileri tanıma yeterlilikleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

	ve Öğrenciyi Tanıma Düzeyleri		
Ekinci vd. (2019)	Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Öz-Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	Tarama	Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik algılarının öğrenciyi tanıma ve değerlendirme boyutunda orta, diğer dört boyutta ise iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Öğretmen adayları, özellikle “öğretmenlik sanatı” ve “iletişim ve sosyal yetkinlik” boyutlarında kendilerini daha yeterli olduğu görülmüştür.
Güngör (2019)	Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Algıları ile Mesleki Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki	Tarama	Öğretmen adaylarının öğrenci katılımına yönelik, öğretim stratejilerine yönelik ve sınıf yönetimine yönelik öz yeterlik algılarının “oldukça yeterli” olduğu tespit edilmiştir.
Recepoglu ve Recepoglu (2019)	Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Algıları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyonları Arasındaki İlişki	Tarama	Öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının “oldukça yeterli” düzeyinde olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarına üç boyut kapsamında bakıldığında “Sınıf yönetimine yönelik öz yeterlik” boyutunun en yüksek; “Öğrenci katılımına yönelik öz yeterlik” boyutunun ise en düşük değeri aldığı bulunmuştur. Öz yeterlik algıları yüksek olan bireylerin mesleklerinde daha başarılı olma ihtimali öz yeterlik algıları düşük olan bireylerden daha olduğu görülmüştür.
Şahin (2019)	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Türkçe Öğretmen Adayları ve Türkçe Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Algıları	Tarama	Türkçe öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının GANO ve lise değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ancak cinsiyet, sınıf ve alanla ilgili katıldıkları eğitim değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği; Türkçe öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının ise cinsiyet ve alanla ilgili katıldıkları eğitim değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ancak mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.
Yakar ve Yelpaze (2019)	Öğretmen Yetiştiren Programlara Kayıtlı Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine	Tarama	Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda BESYO’ da öğretmen öz-yeterlik algısında ise ilahiyat fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının diğer tüm birimlerdeki öğretmen adaylarından anlamlı olarak daha düşük düzeye sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının

	Yönelik Tutumları ve Öğretmen Öz-Yeterlik Algıları		mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlilik algıları çeşitli demografik değişkenler açısından karşılaştırılmıştır.
Pamukoğlu (2021)	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlilik Algısı (Balıkesir Üniversitesi Örneği)	Tarama	Öğretmen adaylarının her bir alt boyuttaki ve toplamdaki öz yeterlilik algılarının “oldukça yeterli” olduğu iv belirlenmiştir. Bağımsız değişkenler ile öğretmen adaylarının öz yeterlilik algı düzeyleri arasında sınıf ve öğretmenlik mesleğini seçmesinde en etkili durum değişkenleri açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Cinsiyet, not ortalaması, öğretmenlik mesleğini seçmesinde etkili kişi, mezun olduğu lise türü, ailenin aylık geliri, büyüdüğü yer ve anne-baba öğrenim düzeyi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
Putman vd. (2022)	Yerleştirilmiş, Çok Dönemli Bir Stajın Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Öz Yeterlilik Algısı Üzerindeki Etkisini İnceleme	ilişkisel Tarama	Staja katılan adayların geleneksel öğretmen eğitim programını tamamlayan adaylara kıyasla önemli ölçüde artışlar gösterdiği bulunmuştur.
Som (2024)	Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları ile Öğretme ve Öğrenme Anlayışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	İlişkisel Tarama	Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Yine Beden Eğitimi Öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının anne eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasına yönelik yapılan analizde mesleki sevgi ve mesleki tutum açısından anlamlı farklılığa rastlanılmıştır.

Türkiye'de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları üzerine yapılan araştırmalar, genel olarak öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının farklı değişkenlere bağlı olarak değişiklik gösterdiğini ve bu algıların mesleklerine yönelik tutumlarıyla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Çoğu araştırma, öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının genellikle yüksek olduğunu belirtmektedir. Özellikle öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarının iyi seviyelerde olduğu, ancak bazı durumlarda değişkenlik gösterdiği ifade edilmektedir (Bars, 2016; Güngör, 2019; Recepoğlu &

Recepoğlu, 2019; Yavuz, 2009). Bununla birlikte, sınıf yönetimi ve öğrenci katılımı gibi belirli alanlarda öz yeterlik algılarının daha yüksek olduğu, bazı diğer alanlarda ise daha düşük seviyelerde olduğu gözlemlenmiştir (Recepoğlu & Recepoğlu, 2019).

Öz yeterlik algıları, cinsiyet, akademik başarı, eğitim programları ve bölümler gibi çeşitli değişkenlerden etkilenmektedir. Örneğin, bazı çalışmalar, beden eğitimi öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının diğer branşlardan daha yüksek olduğunu göstermiştir (Özer, 2015; Sandıkçı, 2011). Ayrıca, cinsiyetin öz yeterlik algıları üzerinde etkili olduğu ve bayan adayların genellikle daha yüksek öz yeterlik algılarına sahip olduğu bulunmuştur (Delen, 2016).

Eğitim programlarının içeriği ve öğretim yöntemleri, öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarını etkileyebilir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin öz yeterlik algılarının, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerine göre genellikle daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Arastaman, 2013). Ayrıca, öğretmen adaylarının mesleki tutumları ile öz yeterlik algıları arasında pozitif bir ilişki bulunmakta, ancak bu ilişki her zaman güçlü olmayabilir (Alnaas, 2017; Demirtaş vd., 2017).

Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları ile mesleki kaygı düzeyleri arasında önemli ilişkiler bulunmuştur. Öz yeterlik algıları yüksek olan bireylerin, mesleki başarı olasılıklarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Güngör, 2019; Pamukoğlu, 2021). Ancak, bu algıların kaygı düzeyleriyle nasıl bir etkileşimde bulunduğu konusunda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden “ilişkisel tarama” deseni kullanılmıştır. İlişkisel tarama birden fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve dereceyi tanımlamayı amaçlamaktadır (Karasar, 2012). İlişkisel tarama yönteminin tercih edilmesinin başlıca nedeni, araştırmanın değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemeye odaklanmasıdır. Bu sayede, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile tutumları ve öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiler açığa çıkarılabilir. Ayrıca, bu yöntemin sağladığı nicel veriler, istatistiksel analizlerle desteklenerek güvenilir sonuçlar elde edilmesine olanak tanır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini evren içerisinde uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 400 dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Uygun örnekleme zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2021). Bu araştırmada da veri elde etme kolaylığı açısından uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın değişkenlerinden biri ölçme değerlendirme okuryazarlığı olduğu için ölçme ve değerlendirme dersini almış olmaları nedeniyle evren ve örneklem dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşturulmuştur. Tablo 1’de örneklemin demografik özellikleri gösterilmiştir.

Tablo 1. *Örneklemin Demografik Özellikleri*

Grup	f	%
<i>Cinsiyet</i>		
Erkek	142	35.5
Kadın	258	65.5
<i>Program</i>		
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	85	21.25
Fen Bilgisi Eğitimi	53	13.25
İngilizce Eğitimi	82	20.50
Okul Öncesi Eğitimi	90	22.50
Türkçe Eğitimi	90	22.50

Tablo 1'e göre örneklemin %65.5'i kadın, %35.5'i erkektir. Örneklemin öğrenim gördükleri programa göre dağılımının da dengeli olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri

Öğretmenler adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarını tespit etmek amacıyla Campbell ve Mertler (2004) tarafından geliştirilen, Bütünler vd. (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri kullanılmıştır. Türkçeye uyarlama çalışmasında çalışma grubunu, envanterin ilk ve son uygulamaları için toplam 260 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Envanter çoktan seçmeli 30 sorudan oluşmaktadır. Envanterde her doğru soru 1 puan olup en düşük 0 en yüksek 30 puan alınmaktadır. Uygulama bulgularına göre envanterin KR-20 güvenirlik katsayısı 0.86, maddelerin ortalama güçlük değeri 0.64, ortalama ayırt edicilik değeri ise 0.49 olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada elde edilen verilere göre Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlığı Envanterinin KR-20 katsayısı .74 bulunmuştur. Güvenirlik katsayısının kabul edilebilir olması için genellikle istenen kritik alfa değeri .70 ve üzeridir (Cronbach, 1951). Buna göre, Envanterden elde edilen verilerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanteri

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla Bryant ve Barnes (1997) tarafından geliştirilen Ozan ve Köse (2013) tarafından Türkçeye uyarlanan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanterini kullanılmıştır. Ölçeğin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için üç farklı çalışma grubu ile çalışılmıştır. Üç çalışma grubu da 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Envanter, ölçme ve değerlendirme dersi ile ilgili maddeler içerdiğinden çalışma gruplarının bu dersi almakta olan öğretmen adaylarından oluşmasına dikkat edilmiştir. Orijinal envanter, ilgi (relevance) 13 madde, duyuşsal (affective) 10 madde ve ders (course) 8 madde olmak üzere üç faktör ve 31 maddeden oluşmaktadır. İlk aşamada envanterin dilsel eşdeğerlik çalışmaları yapılmıştır. Öncelikle envanterin İngilizce formu araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilmiş, ardından yurt dışında lisansüstü eğitimini yapmış, alana ve her iki dile hâkim 3 öğretim üyesi tarafından incelenmiş ve gerekli görülen düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra

Türkçe form anlam ve gramer açısından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Envanterin İngilizce ve Türkçe formları, İngilizce öğretmenliği programı I. öğretim 3. sınıfta öğrenim gören 80 öğretmen adayına üç hafta arayla uygulanmıştır. Envanterin yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Envanterin alt boyutlarına ve toplam puanlarına ilişkin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları 0.88 ile 0.93 arasında, üç hafta sonra uygulanan test-tekrar test yöntemine ilişkin korelasyon katsayıları ise 0.60 ve 0.74 olarak hesaplanmıştır.

Bu araştırma için Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanteri'nden elde edilen verilerin güvenirliğine ilişkin değerler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.*Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanteri'nin Cronbach Alfa Katsayıları*

Boyutlar	Cronbach Alfa Katsayısı
İlgi	.87
Duyuşsal	.82
Ders	.84
Ölçeğin Geneli	.91

Tablo 2'ye göre Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanteri'nin genel Cronbach Alfa katsayısı 0.91 olup alt boyutların güvenirlik katsayıları da oldukça yüksektir (0.82-0.87 aralığında), bu da envanterden elde edilen yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Öğretmen Özyeterlik İnancı Ölçeği

Öğretmenler adaylarının mesleğine yönelik öz yeterlik algıları tespit etmek amacıyla Çolak vd. (2017) tarafından geliştirilen öğretmen Öz Yeterlik İnancı Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma grubunu, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) faktör analizi yapılmıştır. AFA sonucunda, Akademik Öz Yeterlik, Mesleki Öz Yeterlik, Sosyal Öz Yeterlik ve Entelektüel Öz Yeterlik olmak üzere 27 maddeli ve dört faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu yapı DFA ile doğrulanmıştır. DFA ile elde edilen bulgular değerlendirildiğinde χ^2/sd oranı 2.12 bulunmuştur. DFA ile hesaplanan diğer uyum iyiliği indeksleri şöyledir: GFI= 0.85, AGFI =0.82, RMSEA = 0.06, RMR = 0.03, SRMR = 0.06, CFI = 0.97, NFI = 0.95, NNFI = 0.97.

Ayrıca, ölçeğin güvenirliği için Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları (α) incelenmiştir. Bu katsayı Akademik Özyeterlik faktörü için 0.75, Mesleki Özyeterlik faktörü için 0.86, Sosyal Özyeterlik faktörü için .88, Entelektüel Özyeterlik faktörü için 0.87 ve ölçeğin tümü için 0.93 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan iç tutarlık katsayıları, ölçeğin güvenirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Bu araştırma için Öğretmen Öz Yeterlik İnancı Ölçeği'nden elde edilen verilerin güvenirliğine ilişkin değerler Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Öz Yeterlik İnancı Ölçeği'nin Cronbach Alfa Katsayıları

Boyutlar	Cronbach Alfa Katsayısı
Akademik	.74
Mesleki	.92
Sosyal	.90
Entelektüel	.87
Ölçeğin geneli	.91

Tablo 3'e göre Öğretmen Öz Yeterlik İnancı Ölçeği'nin genel Cronbach Alfa katsayısı 0.91 olup alt boyutların güvenirlik katsayıları da 0.74 ile 0.92 arasında değişmektedir, bu da ölçeğin genel olarak yüksek bir güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Süreç

Araştırmacı ilk olarak kullanacağı “Ölçme Değerlendirme Okuryazarlığı Envanteri”, “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutum Envanteri” ve “Öğretmen Özyeterlik İnancı Ölçeği” ölçeklerinin öğretmen adayları üzerinde uygulanabilmesi için Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne başvurulup etik kurul izni alınmıştır. Araştırmacı araştırma hakkında öğretmen adaylarına sözlü olarak bilgi verip araştırmadaki veri toplama araçlarının nasıl doldurulması gerektiği hakkında açıklama yapmıştır. Açıklamada özellikle katılımcıların samimiyetle cevap vermelerinin sonucun geçerliği için önemli olduğu belirtilmiştir. Araştırmada herhangi bir kimlik bilgisi istenilmeyip öğretmen adaylarının gönüllük esasına dayalı katılımları dikkate alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Analizlerde hangi testlerin kullanılacağına belirlenmesi için normallik varsayımları sınanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ilişkin olarak üç ölçme aracı için de merkezi eğilim ölçüleri ile çarpıklık-basıklık katsayıları hesaplanmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının değerlendirilmesinde -1.5 ile +1.5 aralığı ölçüt olarak alınmıştır (Tabachnick & Fidell, 2013). Sonuçlar Ek 1’de gösterilmiştir.

Dağılımın normalliğine ilişkin yapılan incelemeler sonucunda her üç ölçme aracından elde edilen veriler için de normallik varsayımının karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre verilerin analizinde parametrik testlerden yararlanılmıştır. Normallik varsayımının karşılanmasından sonra öncelikli olarak öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları ve öğretmenlik mesleği öz yeterlik inançlarına yönelik aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Aritmetik ortalamaların yorumlanmasında 1.00-1.80 arası “çok düşük-kesinlikle katılmıyorum”; 1.81-2.60 arası “düşük-katılmıyorum”; 2.61-3.40 arası “orta-kısmen katılıyorum”; 3.41-4.20 arası “yüksek-katılıyorum” ve 4.21-5.00 arası “çok yüksek-kesinlikle katılıyorum” derecelemesi kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları ve öğretmenlik mesleği öz yeterlik inançları arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Değişkenlerin yordama gücünü incelemek amacıyla da basit ve çoklu regresyon analizleri yapılmıştır.

Regresyon analizi için doğrusallık, varyansların homojenliği ve çoklu doğrusallık varsayımları da incelenmiştir. Doğrusallık varsayımını doğrulamak için, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki ilişkinin doğrusal olduğunu gösteren dağılım grafikleri ve düzeltilmiş R-kare değerleri kullanılmıştır. Dağılım grafikleri, her bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken ile doğrusal bir ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, düzeltilmiş R-kare değerleri, değişkenler tarafından açıklanan varyansın çoğunun doğrusal olarak açıklandığını göstermiştir. Varyansların homojenliği varsayımını doğrulamak için hata terimlerinin bağımsız değişkenler düzeyinde sabit bir varyansa sahip olduğunu gösteren Levene testi ve grafiksel incelemeler kullanılmıştır. Levene testi hata terimlerinin varyansların homojen olduğunu göstermiştir ($p > 0.05$). Grafiksel incelemeler, hata terimlerinin bağımsız değişkenler düzeyinde düzensiz dağılmadığını doğrulamıştır. Çoklu doğrusallık varsayımını doğrulamak için, bağımsız değişkenler arasında yüksek korelasyon olmadığını gösteren VIF (varyans

genişlik faktörü) değerleri incelenmiştir. Tüm bağımsız değişkenler için VIF değerleri 10'un altında olduğu için çoklu doğrusal bağlantı sorunu olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular regresyon analizinin temel varsayımlarının karşılandığını doğrulamış ve analizin güvenilir olduğunu göstermiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde uygulama sonrası elde edilen verilere ait bulgular verilmiştir. Her alt probleme ait bulguların analizleri, istatistiksel sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıklarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Değişken	N	$\bar{X}$	SS
Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlığı	400	12.5	2.17

Tablo 4'e göre öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları düşük düzeydedir ($\bar{X} = 12.5$, $SS = 2.17$).

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yönelik tutumlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	N	$\bar{X}$	SS
İlgi	400	3.85	.88
Duyuşsal	400	3.38	.88
Ders	400	3.35	.92
Tutum (Genel)	400	3.55	.81

Tablo 5'e göre öğretmen adaylarının en yüksek ortalama tutum puanı ilgi boyutunda ($\bar{X} = 3.85$, $SS = .88$) gözlemlenmiştir. Bunu sırasıyla genel tutum ($\bar{X} = 3.55$, $SS = .81$), duyuşsal boyut ($\bar{X} = 3.38$, $SS = .88$) ve ders boyutu ($\bar{X} = 3.35$, $SS = .92$) izlemektedir. Öğretmen adaylarının tutumları duyuşsal ve ders boyutunda orta düzeydeyken ilgi boyutu ve ölçeğin geneli için yüksek düzeydedir. Bu sonuçlar, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik genel olarak olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6'ya gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algılarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	n	$\bar{X}$	SS
Akademik	400	3.24	.80
Mesleki	400	3.90	.97
Sosyal	400	3.88	.93
Entelektüel	400	3.49	.83
Öz Yeterlik (Genel)	400	3.66	.76

Tablo 6'ya göre öğretmen adaylarının en yüksek ortalama öz yeterlik puanı mesleki öz yeterlik boyutunda ($\bar{X} = 3.90$, $SS = .97$) gözlemlenmiştir. Bunu sırasıyla sosyal öz yeterlik ($\bar{X} = 3.88$, $SS = .93$), genel öz yeterlik ($\bar{X} = 3.66$, $SS = .76$), entelektüel öz yeterlik ($\bar{X} = 3.49$, $SS = .83$) ve akademik öz yeterlik boyutu ($\bar{X} = 3.24$, $SS = .80$) izlemektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları akademik öz yeterlik boyutunda orta düzeydeyken diğer boyutlarda ve ölçeğin genelinde yüksek düzeydedir. Bu sonuçlar, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarının genel olarak yüksek olduğunu göstermektedir.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları ile ölçme ve değerlendirmeye okuryazarlıkları arasındaki ilişki Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo7. Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumları ile Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki

N = 400	İlgi	Duyuşsal	Ders	Tutum Genel
	.59*	.53*	.50*	.58*
Okuryazarlık	.00	.00	.00	.00

*.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 7'ye göre ölçme ve değerlendirme tutum ölçeğinin ilgi boyutu ($r = .59$, $p < .01$), duyuşsal boyutu ($r = .53$, $p < .01$), ders boyutu ($r = .50$, $p < .01$) ve ölçeğin geneli ($r = .58$, $p < .01$) ile okuryazarlık düzeyleri arasında güçlü ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasındaki ilişki Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo8.Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki

N = 400	Akademik	Mesleki	Sosyal	Entelektüel	Öz Yeterlik Genel
Okuryazarlık	.63*	.43*	.58*	.62*	.65*
	.00	.00	.00	.00	.00

*.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 8'e göre akademik öz yeterlik ile ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .63, p < .01$). Mesleki öz yeterlik ile ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .43, p < .01$). Sosyal öz yeterlik ile ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .58, p < .01$). Entelektüel öz yeterlik ile ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .62, p < .01$). Genel öz yeterlik algısı ile ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = .65, p < .01$).

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının ile öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasındaki ilişki Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo9. Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumlarının ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki

N = 400		Akademik	Mesleki	Sosyal	Entelektüel	Öz Yeterlik Genel
İlgi	r	.51*	.55*	.45**	.41*	.58*
	p	.00	.00	.00	.00	.00
Duyuşsal	r	.57*	.31*	.28*	.30*	.39*
	p	.00	.00	.00	.00	.00
Ders	r	.51*	.33*	.22*	.20*	.34*
	p	.00	.00	.00	.00	.00
Tutum	r	.56*	.43*	.37*	.32*	.47*
Genel	p	.00	.00	.00	.00	.00

Tablo 9'a göre ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutum ölçeğinin ilgi boyutu ile akademik ($r = .51, p < .01$), mesleki ($r = .55, p < .01$), sosyal ($r = .45, p < .01$) ve entelektüel ($r = .41, p < .01$) öz yeterlik algıları arasında güçlü ve pozitif ilişkiler bulunmaktadır. Genel öz yeterlik algısı ile de benzer şekilde güçlü bir ilişki vardır ($r = .58, p < .01$).

Ölçeğin duyuşsal boyutu ile akademik ($r = .57, p < .01$), mesleki ($r = .31, p < .01$), sosyal ($r = .28, p < .01$) ve entelektüel ($r = .30, p < .01$) öz yeterlik algıları arasında güçlü ve pozitif ilişkiler bulunmaktadır. Genel öz yeterlik algısı ile de güçlü bir ilişki gözlenmektedir ($r = .39, p < .01$).

Ölçeğin ders boyutun ile akademik ($r = .51, p < .01$), mesleki ($r = .33, p < .01$), sosyal ($r = .22, p < .01$) ve entelektüel ($r = .20, p < .01$) öz yeterlik algıları arasında güçlü ve pozitif ilişkiler bulunmaktadır. Genel öz yeterlik algısı ile de güçlü bir ilişki vardır ($r = .34, p < .01$).

Tutum ölçeğin geneli ile akademik ($r = .56, p < .01$), mesleki ($r = .43, p < .01$), sosyal ($r = .37, p < .01$) ve entelektüel ($r = .32, p < .01$) öz yeterlik algıları arasında güçlü ve pozitif ilişkiler bulunmaktadır. Genel öz yeterlik algısı ile de güçlü bir ilişki gözlenmiştir ($r = .47, p < .01$).

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlığını yordayıcılığına ilişkin sonuçlar Tablo 10'a gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Tutumlarının Okuryazarlıklarını Yordayıcılığı

Değişken	B	Se	B	t	P
(Sabit)	6.417	.391		16.43	.00
İlgi	2.269	.339	.921	6.69	.00
Duyuşsal	1.674	.309	.679	5.42	.00
Ders	1.131	.262	.478	4.32	.00
Tutum	3.414	.788	1.279	4.33	.00
Genel					

$$R^2 = .402, R^2_{(adjusted)} = .396, F(4, 395) = 66.375, p < .05$$

Tablo 10'a göre model istatistiksel olarak anlamlıdır ve öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumları, ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının %40'ını açıklamaktadır ($R^2 = .402$, düzeltilmiş $R^2 = .396$, $F(4, 395) = 66.375, p < 0.05$). Sabit terim 6.417 olup, anlamlı bir şekilde farklıdır ($p < .01$). İlgi ($B = 2.269, \beta = .921, t = 6.692, p < .01$), Duyuşsal ($B = 1.674, \beta = .679, t = 5.419, p < .01$) ve Ders ($B = 1.131, \beta = 0.478, t = 4.317, p < .01$) değişkenlerinin okuryazarlık üzerinde pozitif ve anlamlı etkileri vardır. Ayrıca, Tutum değişkeni ($B = 3.414, \beta = 1.279, t = 4.329, p < .01$) genel olarak da okuryazarlık üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme ilgisi, ölçme ve değerlendirmeye yönelik duyuşsal yönelimleri, ölçme ve değerlendirme dersine yönelik

tutumları ve genel olarak ölçme ve değerlendirme tutumlarının okuryazarlık düzeylerini önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını yordayıcılığına ilişkin sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. *Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıklarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algılarını Yordayıcılığı*

Model	B	SH	β	R^2	P
Sabit	.320	.181			.00
Akademik	.234	.014	.634	.402	.00
Sabit	1.501	.255			.00
Mesleki	.192	.020	.432	.186	.00
Sabit	.742	.222			.00
Sosyal	.251	.018	.583	.340	.00
Sabit	.514	.191			.00
Entelektüel	.238	.015	.622	.387	.00
Sabit	.834	.168			.00
Öz Yeterlik Genel	.226	.013	.649	.421	.00

Tablo 11’e göre model istatistiksel olarak anlamlıdır ve öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarının %42.1’ini açıklamaktadır ($B = .226$, $\beta = .649$, $R^2 = .421$, $p < .01$). Akademik öz yeterlik boyutu için model, öz yeterlik algılarının %40.2’sini açıklamakta ve anlamlı bir etkiye sahiptir ($B = .234$, $\beta = .634$, $R^2 = .402$, $p < .01$). Mesleki öz yeterlik boyutu için model, öz yeterlik algılarının %18.6’sını açıklamakta ve anlamlı bir etkiye sahiptir ($B = .192$, $\beta = .432$, $R^2 = .186$, $p < .01$). Sosyal öz yeterlik değişkeni için model, öz yeterlik algılarının %34’ünü açıklamakta ve anlamlı bir etkiye sahiptir ($B = .251$, $\beta = .583$, $R^2 = .340$, $p < .01$). Entelektüel öz yeterlik değişkeni için model, öz yeterlik algılarının %38.7’sini açıklamakta ve anlamlı bir etkiye sahiptir ($B = .238$, $\beta = .622$, $R^2 = .387$, $p < .01$). Bu sonuçlar, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını güçlü bir şekilde yordadığını göstermektedir.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını yordayıcılığına ilişkin sonuçlar Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. *Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıklarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algılarını Yordayıcılığı*

Değişken	B	Se	B	t	p
(Sabit)	1.766	.140		12.65	.00
İlgi	1.007	.121	1.174	8.31	.00
Duyuşsal	.405	.110	.472	3.67	.00
Ders	.160	.094	.195	1.71	.09
Tutum	1.097	.282	1.180	3.89	.00
Genel					

$$R^2 = .370, R^2_{\text{(adjusted)}} = .364, F(4, 395) = 58.079, p < .05$$

Tablo 12’ye göre model istatistiksel olarak anlamlıdır ve öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumları, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarının %37’sini açıklamaktadır. Analiz sonuçlarına göre, ölçeğin ilgi boyutu ($B = 1.007, \beta = 1.174$) öz yeterlik algıları üzerinde en güçlü ve pozitif etkiye sahipken ($t = 8.31, p < .01$), duyuşsal boyutu değişkeni ($B = 0.405, \beta = 0.472$) de anlamlı ve pozitif bir etki göstermektedir ($t = 3.67, p < .01$). Ölçeğin geneli ($B = 1.097, \beta = 1.180$) de güçlü ve pozitif bir etkiye sahiptir ($t = 3.89, p < .01$). Ancak, ders boyutu ($B = 0.160, \beta = 0.195$) anlamlı bir etki göstermemektedir ($t = 1.71, p = .09$). Modelin genel anlamlılığı $F(4, 395) = 58.079$ ve $p < 0.05$ ile doğrulanmaktadır. Bu sonuçlar, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumlarının, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını önemli ölçüde yordadığını göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, ölçme ve değerlendirme tutumları ve mesleki öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiler incelenip elde edilen bulgular ışığında bu değişkenlerin eğitim sürecindeki önemi üzerine çeşitli sonuçlar ve öneriler tartışılmıştır.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları, tutumları ve öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik yapılan bu çalışmada öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları düşük seviyede bulunmuştur. Karaman ve Şahin (2014) öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının düşük seviyede olduğunu ve geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir aynı şekilde Gül (2011), Koç ve Bulut (2020), Koç (2019), Çambay ve Kazanç (2018), Berk (2021), Davidheiser (2013), McGee ve Colby (2014), Xu ve Brown (2017) öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlığının yeterli düzeyde olmadığını tespit etmişlerdir. Rosas (2014) araştırmasında öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı seviyesini yükseltmek için daha fazla eğitime ihtiyaç duyulduğu tespit etmiştir. Ahmadi vd. (2021) Bu çalışmaların bulguları öğretmenlerin değerlendirme alanlarında bilgi eksikliği olduğunu söylüyor ve öğretmenlerin değerlendirme alanlarını anlama düzeylerini geliştirmeleri için kapsamlı eğitim öneriyor. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının düşük seviyelerde bulunması, eğitim programlarının etkililiği ve öğretim stratejilerinin yeterliliği konusunda önemli bir gösterge olabilir. Bu durum, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi ve becerilerinin artırılması için eğitim programı ve öğretim yöntemlerinin gözden geçirilmesini gerektirir. Ayrıca, öğretmen adaylarının bu alandaki eksikliklerinin giderilmesi, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarının ve genel mesleki yeterliklerinin artırılmasına katkı sağlayabilir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme tutumlarının yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Özeren (2022) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutumlarının iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet, öğrenim görülen öğretmen yetiştirme programı ve sınıfa göre katılımcıların tutumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ayrıca, nitel veriler araştırmanın bulgularını destekleyerek öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve

değerlendirme dersine yönelik olumsuz bir tutumlarının olmadığını, dersin öneminin anlaşıldığını ve bilişsel açıdan yeterli olduklarına vurgu yapmaktadır. Ozan ve Kıncal (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki tutumlarının genel olarak olumlu olduğu, ancak bu tutumların cinsiyet ve not ortalaması gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermediği belirtilmiştir. Bununla birlikte, fen alanında eğitim gören öğretmen adaylarının tutumlarının, eğitim bilimleri ve temel eğitim alanlarındaki öğretmen adaylarından belirgin şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, alan yazınındaki farklılıkları desteklemekte ve öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumlarının alan bazında farklılık gösterebileceğini ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, alan yazınındaki bazı çalışmalar farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Örneğin, Yaşar (2014), öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumlarının çok düşük düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde, Çardak (2018), öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutumlarının ortanın biraz üzerinde olduğunu belirtmiştir. Araştırmamızdaki olumlu bulgular, öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme tutumlarının teşvik edici bir durumu yansıttığını göstermektedir. Ancak, alan yazınındaki çeşitli bulgular bu tutumların her zaman yüksek olmadığını ve tutumlar ile okuryazarlık arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamak için daha derinlemesine araştırmalar yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, öğretmen adaylarının bu alandaki bilgi ve tutumları arasındaki uyumsuzlukların giderilmesi için eğitim programlarının ve öğretim yöntemlerinin gözden geçirilmesi kritik bir öneme sahiptir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları yüksek düzeyde bulunmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde benzer şekilde Yavuz (2009), Bars (2016), Bingöl (2019), Pamukoğlu (2021), Receptoğlu ve Receptoğlu (2019), Karakuş (2017) öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının yeterli seviyede olduğunu tespit etmişlerdir. Öğretmen adaylarının yüksek öz yeterlik algıları, onların öğretmenlik mesleğinde başarılı olma potansiyellerine ve mesleklerine olan bağlılıklarına işaret etmektedir. Bu yüksek algı, eğitim programlarının ve öğretim stratejilerinin öğretmen adaylarının öz yeterliklerini destekleme ve güçlendirme yönündeki etkili yaklaşımlarını yansıtmaktadır. Ayrıca, bu durum, öğretmen adaylarının eğitim sürecinde karşılaşılabilecekleri zorluklarla başa çıkma yeteneklerinin yüksek olduğu ve mesleklerine hazırlıklarının güçlü olduğu yönünde yorumlanabilir.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile ölçme ve değerlendirme tutumları arasında güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Benzer şekilde Quilter ve Gallini (2000) birlikte yürüttükleri araştırmalarının sonucunda

öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlığı tutumları ile okuryazarlık seviyeleri arasında pozitif yönlü ilişki olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile tutumları arasındaki güçlü ve pozitif ilişki, bilgi düzeylerinin arttıkça bu alandaki tutumlarının da olumlu yönde geliştiğini göstermektedir. Bu durum, iyi bir okuryazarlığa sahip olan öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme süreçlerine daha olumlu bir yaklaşım sergilediğini ve bu konuyu daha değerli ve önemli gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Konuyla ilgili daha fazla araştırma yapılması, bu ilişkinin daha derinlemesine anlaşılmasına ve eğitim politikalarının bu bilgileri nasıl kullanabileceğine dair daha fazla bilgi sağlayacaktır.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile öğretmenlik mesleğine yönelik özyeterlik algıları arasında güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuca göre ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları ile öğretmenlik mesleğine yönelik özyeterlik algıları birbirini olumlu yönde etkilemektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının bu alandaki bilgi ve becerilerini geliştirmek için yapılan eğitimlerin, aynı zamanda mesleki öz yeterlik algılarını da artırabileceğine işaret etmektedir. Alan yazınında bu iki değişkenin doğrudan ilişkisini inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Konuyla ilgili daha fazla araştırma yapılması, bu ilişkinin daha derinlemesine anlaşılmasına ve eğitim politikalarının bu bilgileri nasıl kullanabileceğine dair daha fazla bilgi sağlayacaktır.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme tutumları ile öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algıları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuç, öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme konusundaki tutumlarını geliştirmenin, öz yeterlik algılarını destekleyeceğini ve genel öğretim kalitesini artıracaklarını ortaya koymaktadır. Alan yazınında bu iki değişkenin doğrudan ilişkisini inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Konuyla ilgili daha fazla araştırma yapılması, bu ilişkinin daha derinlemesine anlaşılmasına ve eğitim politikalarının bu bilgileri nasıl kullanabileceğine dair daha fazla bilgi sağlayacaktır.

Öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme tutumlarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını önemli ölçüde yordadığı bulunmuştur. Bu durum, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanındaki olumlu tutumlarının, genel olarak öğretmenlik mesleğinde kendilerine olan güvenlerini ve başarı algılarını artırabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, öğretmen eğitiminde ölçme ve değerlendirme konusuna özel önem verilmesi, öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini ve başarılarını destekleyici bir etki oluşturabilir.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik algılarını önemli ölçüde yordadığı bulunmuştur. Yüksek düzeyde ölçme ve değerlendirme okuryazarlığına sahip öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğinde başarılı olabileceklerine dair kendilerine olan inançları da yüksek olmaktadır. Bu sonucun, öğretmen eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme alanındaki okuryazarlığı artırmaya yönelik stratejilere yer vermesi gerektiğini vurguladığı ve öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının desteklenmesine yönelik bir temel sağladığı söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirme tutumları ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarını önemli ölçüde yordamaktadır. Buna göre olumlu tutumların öğretmen adaylarının bu alandaki bilgi ve becerilerini geliştirmelerini teşvik ettiği ve eğitimde başarılı uygulamalara katkıda bulunduğu söylenebilir. Bu nedenle, öğretmen eğitim programlarının bu tutumları desteklemesi ve geliştirmesi, öğretmen adaylarının okuryazarlıklarını artırmak için önemli bir strateji olabilir.

Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçları doğrultusunda sonraki araştırmalara ışık tutması amacıyla eğitimcilere ve araştırmacılara yönelik öneriler sunulmuştur:

Eğitimcilere Yönelik Öneriler

- Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarını artırmak için öğretim programlarında var olan ölçme ve değerlendirme dersleri teorik ve uygulamayı bütünleştirecek şekilde uygulama saatleri eklenerek yapılandırılabilir.
- Öğretmen eğitimi programlarında var olan ölçme ve değerlendirme derslerinin yanında programlara alan eğitimine özgü ölçme ve değerlendirme dersi eklenebilir.
- Öğretim programlarında, ölçme ve değerlendirme konusundaki olumlu tutumları teşvik edecek etkinlikler düzenlenebilir. Seminerler, atölye çalışmaları ve grup tartışmaları gibi yöntemler bu tutumları destekleyebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırma farklı üniversite ve bölümlerde tekrarlanabilir.
- Değişkenler arasındaki anlamlı ilişkilerin nedenlerini incelemeye yönelik nitel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmadi, S., Ghaffary, S., & Shafaghi, M. (2022). Examining Teacher Assessment Literacy and Instructional Improvement of Iranian High School Teachers on Various Fields of Study. *International Journal of Language Testing*, 12(1), 1-25.
- Airasian, P. W. (1994). *Classroom assessment* (2. baskı). McGraw Hill.
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 27-58.
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality, and behavior* (2nd ed.). McGraw-Hill Education.
- Akdağ-Gürsoy, G. (2015). *Alan ile ilişkilendirilmiş uygulamalı ölçme ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme okuryazarlık düzeylerine, tutumlarına ve alan bilgilerine etkisi* (Tez No. 378248) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alison, A. T. (1999). *Authentic assessment*. Friends & Friends.
- Alnaas, R. S. M. (2018). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve öğretmen öz-yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 498295) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi-Kastamonu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Altun, A. (2017). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutum ve yeterlik algılarının incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 361-375.
- Arastaman, G. (2013). Eğitim ve fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öz-yeterlilik inançları ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 205-217.
- Aslan, S. (2020). Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16, 6047-6068.
- Azrak, Y., & Yalçinkaya, E. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(1), 27-55.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-147.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman.
- Bars, M. (2016). *Öğretmen adaylarının üstbilişsel farkındalıkları, öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlikleri ve problem çözme becerilerine ilişkin algılarının incelenmesi* (Tez No. 446083) [Doktora tezi, Dicle Üniversitesi-Diyarbakır]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Berk, H. (2021). *Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlık seviyeleri ve stem tutumlarının incelenmesi* (Tez No. 696344) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bıkmaz, F. (2006). Fen öğretiminde öz-yeterlilik inançları ve etkili fen dersine ilişkin görüşler. *Eurasian Journal of Educational Research*, 25, 34-44.
- Birenbaum, M., & Dochy, F. (Eds.). (2012). *Alternative assessment in learning and teaching*

- in higher education. Routledge.
- Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 5(1), 7-74.
- Brookhart, S. M. (2011). Educational assessment knowledge and skills for teachers. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 30(1), 3-12. <https://doi.org/10.1111/j.1745-3992.2010.00195.x>
- Brookhart, S. M. (2013). *How to create and use rubrics for formative assessment and grading*. ASCD.
- Brown, G. T. L. (2004). Teachers' conceptions of assessment: Implications for policy and professional development. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 11(3), 301-318. <https://doi.org/10.1080/0969594042000304609>
- Bütüner, S.Ö., Yiğit, N. & Çimer, S.O. (2010). Ölçme değerlendirme okuryazarlığı envanterinin Türkçeye uyarlanması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 792-809.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (30. baskı). Pegem Akademi.
- Calderhead, J. (1996). Teachers: Beliefs and knowledge. In D. C. Berliner & R. C. Calfee (Eds.), *Handbook of educational psychology* (pp. 709-725). Simon & Schuster Macmillan.
- Caprara, GV, Barbaranelli, C., Steca, P., & Malone, PS (2006). Öğretmenlerin öz yeterlilik inançları iş tatmini ve öğrencilerin akademik başarısının belirleyicileri olarak: Okul düzeyinde bir çalışma. *Okul Psikolojisi Dergisi*, 44(6), 473-490.
- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Çambay, Ö., & Kazanç, S. (2018). Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının değerlendirme okuryazarlığı ve değerlendirme okuryazarlığına ilişkin öz-yeterliliklerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5(3), 140-165.
- Çardak, Ç. S. (2018). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme dersine ilişkin tutumları: Anadolu Üniversitesi örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 401-453.
- Çolak, İ., Yorulmaz, Y. İ., & Altinkurt, Y. (2017). Öğretmen özyeterlilik inancı ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 20-32.
- Dadandı, İ., Kalyon, A., & Yazıcı, H. (2016). Eğitim fakültesinde öğrenim gören ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inançları, kaygı düzeyleri ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 253-269.
- Damarseçkin, Ş. B. (2023). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlıkları, tutum ve özyeterlilik algıları arasındaki ilişki* (Tez No. 807766) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Davidheiser, S. A. (2013). *Identifying areas for high school teacher development: A study of assessment literacy in the Central Bucks School District* [Doctoral dissertation, Drexel University].
- DeLuca, C., & Klinger, D. A. (2010). Assessment literacy development: Identifying gaps in teacher candidates' learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 17(4), 419-438.
- DeLuca, C., LaPointe-McEwan, D., & Luhanga, U. (2016). Teacher assessment literacy: A review of international standards and measures. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 28(3), 251-272. <https://doi.org/10.1007/s11092-015-9233-6>
- Delen, E (2016). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleki öz yeterlilik algıları ve mesleğe karşı tutumları arasındaki ilişki (Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği)* (Tez No. 435300) [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Van]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirel, Ö., & Kaya, Z. (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Pegem Akademi.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Doğan, S (2024) *Türkçe öğretmeni adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlığı ve öz yeterlik düzeyleri ile eğitimde ölçme-değerlendirme dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 865032) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Doğan, S. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi: Ağrı ili örneği* (Tez No. 327532) [Yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi-Erzincan]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt Brace Jovanovich College.
- Ekinci, A., Yıldırım, M. C., Bindak, R., Öter, Ö. M., Özdaş, F., & Akın, M. A. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(3), 723-734.
- Elkatmış, M., Demirbaş M., & Ertuğrul, N. (2013). Eğitim fakültesi öğrencileri ile formasyon eğitimi alan fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik inançları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 41-50.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Addison-Wesley.
- Gee, J. P. (2001). A Sociocultural perspective on early literacy development. In S. B. Neuman & D. K. Dickinson (Eds.), *Handbook of early literacy research* (pp.30-42). Guilford.
- Gee, J.P. (2000). The new literacy studies. In D. Barton, M. Hamilton & R. Ivanic (Eds.), *Situated literacies: Reading and writing in context* (pp. 180-196). Routledge.
- Gronlund, N. E., & Linn, R. L. (1990). *Measurement and evaluation in teaching* (6th ed.). Macmillan.
- Guskey, T. R. (2000). *Grading policies that work against standards...and how to fix them*. *NASSP Bulletin*, 84(620), 20-29. <https://doi.org/10.1177/019263650008462003>
- Gül, E. (2011). *İlköğretim öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlığı ve ölçme-değerlendirmeye ilişkin tutumlarının belirlenmesi* (Tez No. 287075) [Yüksek lisans

- tezi, Fırat Üniversitesi-Elâzığ]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güngör, C. (2019). *Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları ile mesleki kaygı düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 555412) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Samsun]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Haladyna, T. M. (1999). *A complete guide to student grading*. A Viacom Company.
- Heritage, M. (2010). *Formative assessment: Making it happen in the classroom*. Corwin.
- Hsu, M. H., Ju, T. L., Yen, C. H., & Chang, C. M. (2007). Knowledge sharing behavior in virtual communities: The relationship between trust, self-efficacy, and outcome expectations. *International Journal of Human-Computer Studies*, 65(2), 153-169.
- Kahyaoğlu, M., & Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki özyeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84.
- Karakuş, İ. (2017). Öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 9, 361-377.
- Karaman, P. (2017). Öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlıklarının mikro-öğretim yoluyla geliştirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 12(4), 255-274.
- Karaman, P., & Şahin, Ç. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 394-407.
- Karaman, P., & Şahin, Ç. (2014). Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlıklarının belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 175-189.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Kellner, D. (2001). New technologies/new literacies:reconstructing education for the new millennium. *International Journal of Technology and Design Education*, 11(1), 67-81.
- Kılıç Topal, K. (2023). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik genel yeterlik algıları ile tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 12(1), 362-373.
- Klassen, R. M., & Chiu, M. M. (2010). Effects on teachers' self-efficacy and job satisfaction: Teacher gender, years of experience, and job stress. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 741-756. <https://doi.org/10.1037/a0019237>
- Koç, A. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi* (Tez No. 555448) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi-Antalya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Koç, A., & Bulut, S. (2020). Fen bilgisi öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 877-904.
- Kress, G. (2003). *Literacy in the new media age*. Routledge.
- Küçükylmaz, E. A., & Duban, N. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının artırılabilmesi için alınacak önlemlere ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-23.
- Lai, E. R., & Waltman, K. (2008). Test preparation: Examining teacher perceptions and practices. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 27(2), 28-42.
- Linn, R., & Gronlund, N. E. (1995). *Measurement and assessment in teaching* (7th ed.).

- Prentice Hall.
- Linn, R. L., & Miller, M. D. (2005). *Measurement and assessment in teaching* (8th ed.). Pearson Prentice Hall.
- Marzano, R. J. (2006). *Classroom assessment and grading that work*. ASCD.
- McGee, J., & Colby, S. (2014). Impact of an assessment course on teacher candidates' assessment literacy. *Action in Teacher Education*, 36(5-6), 522-532.
- McMillan, J. H. (2013). *Classroom assessment: Principles and practice for effective standards-based instruction* (6th ed.). Pearson.
- Messick, S. (1989). *Validity*. In R. L. Linn (Ed.), *Educational measurement* (3rd ed., pp. 13-103). American Council on Education and Macmillan.
- Morrow, L. M. (2004). *Literacy development in the early years: Helping children read and write* (5th ed.). Pearson.
- Nitko, A. J., & Brookhart, S. M. (2011). *Educational assessment of students* (6th ed.). Pearson.
- Nitko, A. J. (1996). *Educational assessment of students* (2nd ed.). Prentice Hall.
- Ozan, C. & Kincal, R.Y. (2017). An investigation of teacher candidates' attitudes towards educational measurement in terms of various variables. *Turkish Journal of Teacher Education*, 6(1), 18-32.
- Ozan, C., & Köse, E. (2013). Adaptation of Attitudes toward Educational Measurement Inventory (ATEMI) to Turkish. *e-International Journal of Educational Research*, 4(2), 29-47.
- Özan, M. B. (2014). Temel kavramlar. M. Taşpınar (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* içinde (ss. 42-66). Edge Akademi.
- Özcan, C. (2017). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilköğretim bölümlerinin karşılaştırılması* (Tez No. 454882) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi-Antalya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özcan, G., & Nakip, C. (2016). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik özyeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 783-795.
- Özeren, E. (2022). Eğitimde ölçme ve değerlendirme dersine ilişkin öğretmen adaylarının tutumlarının incelenmesi. *Journal of History School*, 15(60), 2911-2935.
- Pamukoğlu, İ. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlilik algısı (Balıkesir Üniversitesi örneği)* (Tez No. 670321) [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi-Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Popham, W. J. (2004). Why assessment illiteracy is professional suicide. *Educational Leadership*, 62(1), 82-83.
- Popham, W. J. (2009). Assessment literacy for teachers: Faddish or fundamental? *Theory Into Practice*, 48(1), 4-11.
- Popham, W. J. (2011). *Classroom assessment: What teachers need to know* (6th ed.). Pearson.
- Putman, S. M., Cash, A. H., & Polly, D. (2022). Examining the impact of an embedded, multisemester internship on teacher education candidates' teacher self-efficacy. *Teacher Education Quarterly*, 49(4), 28-48.

- Quilter, S. M., & Gallini, J. K. (2000). Teachers' assessment literacy and attitudes. *The Teacher Educator*, 36(2), 115-131. <https://doi.org/10.1080/08878730009555255>
- Recepoğlu, S., & Recepoğlu, E. (2019). Öğretmen adaylarının özyeterlik algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(4), 799-814.
- Richardson, V. (1996). The role of attitudes and beliefs in learning to teach. In J. Sikula, T. J. Buttery, & E. Guyton (Eds.), *Handbook of research on teacher education* (2nd ed., pp. 102-119). Macmillan.
- Rosas, R. (2014). *Elementary school teachers' and principals' formative assessment beliefs, practices, and assessment literacy* (Order No. 3627770). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Rosenberg, M. J., & Hovland, C. I. (1960). Cognitive, affective, and behavioral components of attitudes. In M. J. Rosenberg, C. I. Hovland, W. J. McGuire, R. P. Abelson, & J. W. Brehm (Eds.), *Attitude organization and change: An analysis of consistency among attitude components* (pp. 1-14). Yale University Press.
- Sadler, D. R. (2005). Interpretations of criteria-based assessment and grading in higher education. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 30(2), 175-194.
- Safali, S. (2023). The relationship between self-efficacy and attitude of measurement and evaluation: Mediating role of hope and life satisfaction. *Shanlax International Journal of Education*, 11(1), 55-65.
- Sandıkçı, M. (2011). *Beden eğitimi öğretmen adayları ile diğer öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik algıları* (Tez No. 298670) [Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Schyns, B., & Von Collani, G. (2002). A new occupational self-efficacy scale and its relation to personality constructs and organizational variables. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 11(2), 219-241.
- Seçkin, A., & Başbay, M. (2013). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(8), 253-270.
- Senemoğlu, N. (2015). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya* (24. baskı). Pegem Akademi.
- Som, M. Z. (2024). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile öğretme ve öğrenme anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 857324) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Stevens, S. S. (1946). On the theory of scales of measurement. *Science*, 103(2684), 677-680.
- Stiggins, R. J. (1991). Assessment literacy. *Phi Delta Kappan*, 72(7), 534-539.
- Stiggins, R. J. (1995). Assessment literacy for the 21st century. *Phi Delta Kappan*, 77(3), 238-245.
- Stiggins, R. J. (1999). Assessment, student confidence, and school success. *Phi Delta Kappan*, 81(3), 191-198.
- Stiggins, R. J. (2001). *Student-involved classroom assessment* (3rd ed.). Merrill/Prentice Hall.

- Street, B. V. (1993). The new literacy studies. *Journal in Reading*, 16(2), 81-97.
- Şahin, B. (2019). *Türkçe öğretmen adayları ve Türkçe öğretmenlerinin öz yeterlik algıları* (Tez No. 587696) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, C., & Şahin, S. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları, öz-yeterlik inançları ve öğrenciyi tanıma düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 224-238.
- Şahin, Ç., & Karaman, P. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 394-407.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Tan, Ş. (2012). *Öğretimde ölçme ve değerlendirme KPSS el kitabı*. Pegem Akademi.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (17. baskı). Yargı.
- Thorndike, E. L. (1918). The nature, purposes, and general methods of measurements of educational products. *National Society for the Study of Education*, 17, 16-24.
- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.
- Turgut, M. F. (1992). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metodları*. Saydam.
- Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme*. A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Volante, L., & Fazio, X. (2007). Exploring teacher candidates' assessment literacy: Implications for teacher education reform and professional development. *Canadian Journal of Education*, 30(3), 749-770. <https://doi.org/10.2307/20466661>
- Wang, T. H., Wang, K. H., & Huang, S. C. (2008). Designing a web-based assessment environment for improving pre-service teacher assessment literacy. *Computers & Education*. 51(1), 448-462.
- Webb, N. L. (2002, 1-5 April). *Assessment literacy in a standards-based urban education setting* [Paper presentation]. American Educational Research Association. Amerika Birleşik Devletleri.
- Xu, Y., & Brown, G. T. (2017). University English teacher assessment literacy: A survey-test report from China. *Papers in Language Testing and Assessment*, 6(1), 133-158.
- Yakar, L., & Yelpaze, İ. (2019). Öğretmen yetiştiren programlara kayıtlı öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve öğretmen öz-yeterlik algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 107-129.
- Yaşar, M. (2014). Öğretmen adaylarının “eğitimde ölçme ve değerlendirme” dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 64-83.
- Yaşar-Ekici, F. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(35), 658-665.
- Yavuz, D. (2009). *Öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları ve üstbilişsel farkındalıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 239298) [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi-Zonguldak]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(45), 88-104.

EKLER

EK 1. Normallik Varsayımı Sonuçları

Descriptives						
					Statistic	Std. Error
Okuryazarlık Envanteri	Mean				12,5000	,10853
	95% Confidence Interval for Mean	Interval		L	12,2866	
				owerBoun		
				d		
				U	12,7134	
				pper		
				Bound		
	5% Trimmed Mean				12,4167	
	Median				12,0000	
	Variance				4,712	
	Std. Deviation				2,17066	
	Minimum				9,00	
	Maximum				19,00	
	Range				10,00	
Interquartile Range				3,00		
Skewness				,392	,122	
Kurtosis				,323	,243	

Descriptives						
					Statistic	Std. Error
Tutum Envanteri	Mean				3,5456	,04066
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound			3,4656	
		Upper Bound			3,6255	
	5% Trimmed Mean				3,5542	
	Median				3,7258	
	Variance				,661	
	Std. Deviation				,81317	
	Minimum				2,00	
	Maximum				5,00	
	Range				3,00	

Interquartile Range	1,27	
Skewness	-,434	,122
Kurtosis	-,739	,243

Descriptives

		Statistic	Std. Error
Öz Yeterlik Ölçeği	Mean	3,6588	,03779
	95% Confidence Interval for Mean		
	Lower Bound	3,5845	
	Upper Bound	3,7331	
	5% Trimmed Mean	3,6795	
	Median	3,8704	
	Variance	,571	
	Std. Deviation	,75575	
	Minimum	2,00	
	Maximum	5,00	
	Range	3,00	
	Interquartile Range	,78	
	Skewness	-,740	,122
	Kurtosis	,206	,243

EK 2. Etik Kurul Kararı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurul Başkanlığı
PROJE DEĞERLENDİRME FORMU

Projenin/Çalışmanın Adı: Danışmanlığını Doç. Dr. Ceyhan OZAN'ın yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Meryem AYLU'nun "Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları, Tutumları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki" isimli yüksek lisans tez çalışması ile ilgili Etik Kurul uygunluk onay belgesi talep edilmesi.

Gönderildiği Tarih: 21. 09.2023

Teslim Tarihi: 21.09.2023

Değerlendirenin Adı Soyadı: Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı Adına

Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Etik Kurul Başkanı

İmza :

Bu Yüksek Lisans Tez uygundur: ☒

Gerekeçe/Açıklama: Yapılacak çalışmada yaklaşım ve yöntemler dikkate alınarak, konu ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel açıdan herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Bu Yüksek Lisans Tez uygun değildir: ☐
Gerekeçe/Açıklama

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL BAŞKANLIĞI
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu
ERZURUM

Toplantının Mahiyeti :Etik Kurul
Toplantının Tarihi :21.09.2023
Toplantının Sayısı :09

Karar-24: Danışmanlığını Doç. Dr. Ceyhan OZAN'ın yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Meryem AYLÜ'nün "Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları, Tutumları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki" isimli yüksek lisans tez çalışması ile ilgili etik kurul onay belgesi talebi ile ilgili husus görüşüldü

Yapılan görüşmelerden sonra adı geçen "Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları, Tutumları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki" isimli tez çalışması ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına,

oy birliği ile karar verilmiştir.

(İMZA)
Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Birim Etik Kurul Başkanı

(İMZ.)
Prof.Dr. İhsan Sabri BALKAYA
Birim Etik Kurul Başkan Yardımcısı

(İMZA)
Prof. Dr. Betül ASLAN
Birim Etik Kurul Üyesi

(İMZA)
Prof.Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Birim Etik Kurul Üyesi

(İMZA)
Prof.Dr. Mustafa CİHAN
Raportör

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	Toplantı Sayısı: 09 Karar No: 24	Toplantı Tarihi:21.09.2023
	Aşağıda bilgileri verilen yüksek lisans tez ile ilgili çalışmanın, etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüşüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu yüksek lisans tez ile ilgili yapılacak çalışma için, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
ÇALIŞMA BİLGİLERİ	Proje Yürütücüsü: Meryem AYLU Çalışma Konusu: Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Okuryazarlıkları, Tutumları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki	

EĞİTİM BİLİMLERİ BİRİM ETİK KURULU		İMZA
Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK	Etik Kurul Başkanı	
Prof.Dr. İhsan Sabri BALKAYA	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Betül ASLAN	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr.Muhsine BÖREKÇİ	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. Mustafa CİHAN	Etik Kurul Raportörü	

ÖZ GEÇMİŞ

Meryem AYLÜ; 2017 yılında Atatürk Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümünden, 2020 yılında İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. 2022 yılından itibaren Iğdır iline bağlı Tuzluca ilçesinde matematik öğretmeni olarak görev yaptı. Son olarak 2024 yılından itibaren Iğdır iline bağlı Aralık ilçesinde müdür yardımcısı olarak kariyerine devam etmektedir. Ayrıca 2021 yılı itibarıyla Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı.

